

SITUATION

S

T

H

L

M

#198

FEBRUARI 2014
ÅRGÅNG 19

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

BRONSÅLDER
I ENSKEDE

STOCKHOLMARE
SMÅPRATAR INTE

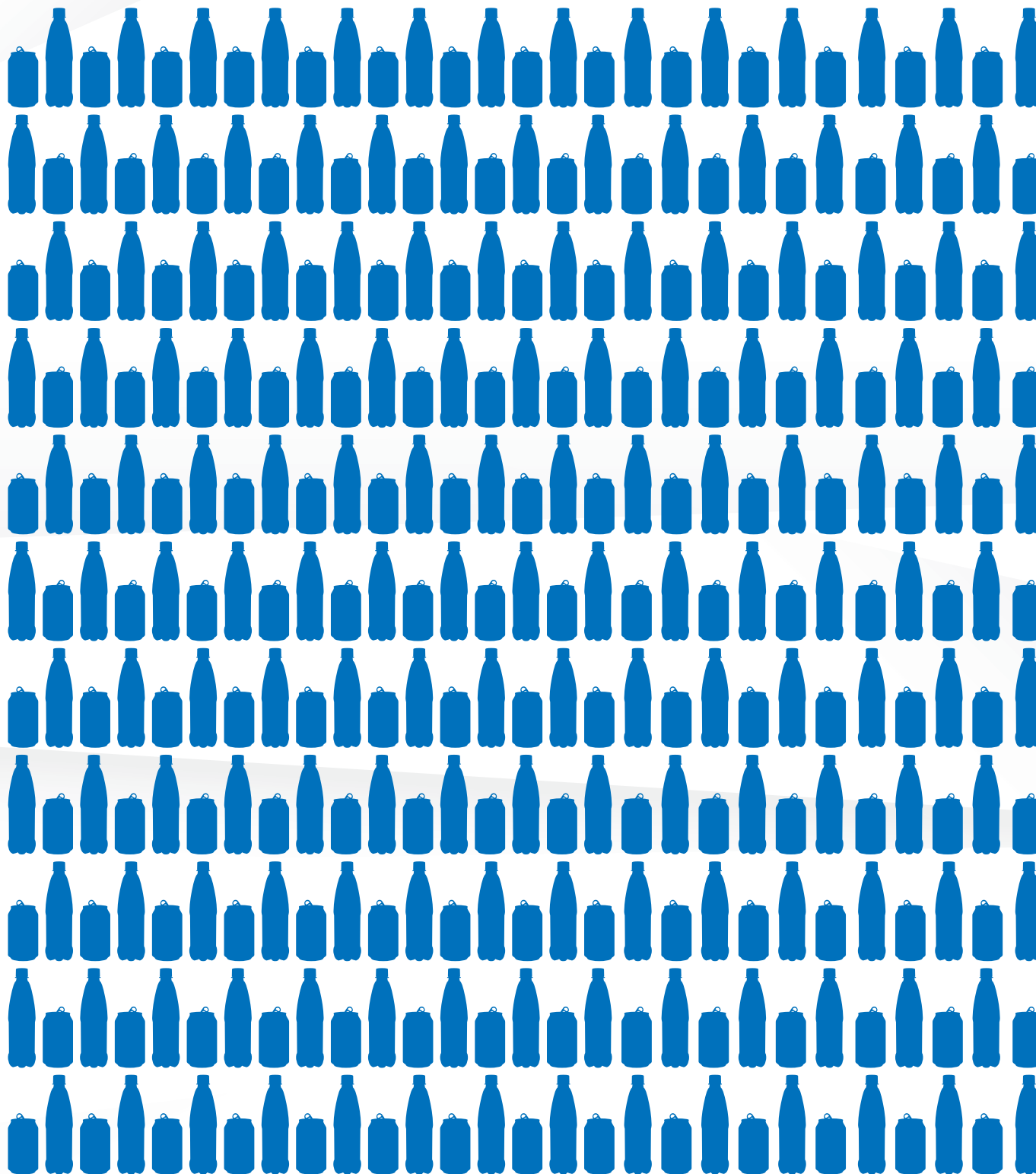
INNANFÖR
UTANFÖRSKAPET

EMIL
JENSEN
TJEJER
SOM SLÅSS

NINA PERSSON

*"Det är påfrestande
att bli tittad på så ofta.
Så det är skönt att ha
perioder utan det."*

POONEH ROHI ISON & FILLE LIV STRÖMQUIST NICOLE SABOUNÉ LIKE SWIMMING

Har du mycket pant? Vi gör jobbet åt dig.

På vår pantmottagning i Kungens Kurva kan du lämna in hela påsar med pant. Pantmaskinen räknar panten och pengarna sätts automatiskt in på det kontonummer du anger. *Låter inte det som ljuv musik?*

PANTAMERA
Att återvinna är en hit

ÖPPETTIDER MÅN-TOR 10:00 - 18:00 & SÖN 10:00 - 16:00 **ADRESS** PYRAMIDBACKEN 6, 147 75 KUNGENS KURVA **TEL** 08 - 740 79 09

JOHAN BÄVMAN

18 "VAD GÖR DU, GÅR DU OCH MIMAR?" DÅ FICK JAG FÖRKLARA ATT "JAG ÄR JU SÅNGERSKA OCH HAR GJORT EN NY PLATTA"

Nina Persson trivs med anonymiteten i New York. Och att behöva förklara för grannarna vad de gör när de spelar in en ny video i kvarteret

MARC FEMENIA

30 BÄSTA PATINAN PÅ EN BRONSHÄST ÄR NÄR DET SYNS ATT DET SUTTIT BARN PÅ DEN

Leif Schölin, Bergmans konstgjuteri

ANNA-KARIN NILSSON

26 JAG ORKAR INTE LÄNGRE BLI ARG OCH UPPRÖRD

Rosita Grönfors får vakter efter sig varje gång hon går in i affären

14 Svårt med småpratet

Stockholmarnas brist på småprat förbryllar människor från andra länder. Varför är det så?

38 Tjejer som slåss

Ett allt brutalare våld, utövat av tjejer, riktat mot tjejer, börjar synas i brottsstatistiken

36 Emil Jensen

Politisk, personlig och med nya sånger på väg in i det nya landet

58 Svepet

Liv Strömquist, Like Swimming, serieboksvåren, Nicole Sabouné, Ison & Fille, sex på film, Marianne Lindberg de Geer, Zelda med mera

7 Pooneh Rohi

Romandebuterar med *Araben*

8 Gafta fram och tillbaka

Underbar utsikt och missnöje på Kastellholmskajen

10 Maria Hagström

Partiledardebatt med stil

11 Situation Waldersten

12 Gizela Ahlgren-Bloom

Tycker att det är dags att damhockeyn tas på allvar

42 Stolt

An, auf, hinter

44 Min plats i stan

Jan Andersson, Katarinahissen

46 Mina drömmar

Vargen Jansson ville bli kock

48 Med egna ord

Försäljarnas sidor

57 Korsord

64 Brilljant

Kungliga logen på Operan. Men bästa platserna i huset står tomma

65 Dåtid Sthlm

Februari 1964

66 Läsaren

Agneta Jonsson, Ica Svedmyraplan

Barnen lämnar vackrast patinering

Ute i försäljarnas kafé på andra sidan väggen hör jag några av dem tala om gravitation, om hur den "drar ner oss" och faktiskt är "en jobbigare grej än man tror, liksom".

Februari, årets andra och kortaste månad, är på ingång. Med Stockholm som utgångspunkt för beräkningarna går solen första februari upp 7.59 och ner 16.05. Dagen beräknas då vara 8 timmar och 6 minuter. Månadens sista dag 28 februari går solen upp 6.49 och ner 17.13, dagen är då 10 timmar och 24 minuter.

Vi har således kapat oss 2 timmar och 18 minuter dagsljus. Vi behöver det där ljuset så väl.

Nina Persson berättar i intervjun

på sidan 18 att hennes man Nathan Larson – under de fem år de bodde i lägenheten i Malmö där vi ses och gör intervjun – blev deprimerad just beroende på avsaknaden av dagsljus.

Så hans amerikanska mamma skickade per post från New York över dagsljuslampa som han satt med varje dag. Det hjälpte.

KYNDELSMÄSSODDAGEN, alla hjärtans dag och internationella dagen för modersmål infaller under februari.

På tal om modersmål – ord som utanförskap, segregation, vardagsrasism och främlingsfientlighet kan lätt bara förbli just ord, förbytas i en samling bokstäver som till slut åderläts på sitt egentliga innehåll.

Reporter Jan Lindström beslutade sig just därför för att ta reda på vad som egentligen döljer sig bakom orden, vilka avtryck de lämnar efter sig i verkligheten. Och vad det gör med de människor som alltid lever med, och bär, dess ordagranna betydelse både utanpå och inuti.

I Enskede gjuts det i brons hos Bergmans konstgjuteri sedan mer än 100 år. De allra flesta konstverk av brons i parkerna i stan har med största säkerhet gjutits just där. I artikeln på sidan 14 får vi bland annat veta vad brons består av och hur den betar sig. Och att patineringen på brons skiljer sig mellan Stockholm och Göteborg, beroende

på vattnets olika salthet i de kringliggande haven.

Vackrast patinering är dock spåren av barn som lekt på statyerna.

Att grundaren Herman Bergman var far till Astri Bergman, konstnären som sedan gifte sig med Ewert Taube, och således är Sven-Bertil Taubes morfar, nämns dock inte i texten. Därför berättar jag det här.

Nästa månad är det, i alla fall rent statistiskt, vår.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

JOHAN BÄVMAN

18 "VAD GÖR DU, GÅR DU OCH MIMAR?" DÅ FICK JAG FÖRKLARA ATT "JAG ÄR JU SÅNGERSKA OCH HAR GJORT EN NY PLATTA"

Nina Persson trivs med anonymiteten i New York. Och att behöva förklara för grannarna vad de gör när de spelar in en ny video i kvarteret

MARIE FEMENIA

30 BÄSTA PATINAN PÅ EN BRONSHÄST ÄR NÄR DET SYNS ATT DET SUTTIT BARN PÅ DEN

Leif Schölin, Bergmans konstgjuteri

ANNA-KARIN NILSSON

26 JAG ORKAR INTE LÄNGRE BLI ARG OCH UPPRÖRD

Rosita Grönfors får vakter efter sig varje gång hon går in i affären

14 Svårt med småpratet

Stockholmarnas brist på småprat förbryllar människor från andra länder. Varför är det så?

38 Tjejer som slåss

Ett allt brutalare våld, utövat av tjejer, riktat mot tjejer, börjar synas i brottsstatistiken

36 Emil Jensen

Politisk, personlig och med nya sånger på väg in i det nya landet

58 Svepet

Liv Strömquist, Like Swimming, serieboksvåren, Nicole Sabouné, Ison & Fille, sex på film, Marianne Lindberg de Geer, Zelda med mera

7 Pooneh Rohi

Romandebuterar med *Araben*

8 Gafta fram och tillbaka

Underbar utsikt och missnöje på Kastellholmskajen

10 Maria Hagström

Partiledardebatt med stil

11 Situation Waldersten

12 Gizela Ahlgren-Bloom

Tycker att det är dags att damhockeyn tas på allvar

42 Stolt

An, auf, hinter

44 Min plats i stan

Jan Andersson, Katarinahissen

46 Mina drömmar

Vargen Jansson ville bli kock

48 Med egna ord

Försäljarnas sidor

57 Korsord

64 Brilljant

Kungliga logen på Operan. Men bästa platserna i huset står tomma

65 Dåtid Sthlm

Februari 1964

66 Läsaren

Agneta Jonsson, Ica Svedmyraplan

Barnen lämnar vackrast patinering

Ute i försäljarnas kafé på andra sidan väggen hör jag några av dem tala om gravitation, om hur den "drar ner oss" och faktiskt är "en jobbigare grej än man tror, liksom".

Februari, årets andra och kortaste månad, är på ingång. Med Stockholm som utgångspunkt för beräkningarna går solen första februari upp 7.59 och ner 16.05. Dagen beräknas då vara 8 timmar och 6 minuter. Månadens sista dag 28 februari går solen upp 6.49 och ner 17.13, dagen är då 10 timmar och 24 minuter.

Vi har således kapat oss 2 timmar och 18 minuter dagsljus. Vi behöver det där ljuset så väl.

Nina Persson berättar i intervjun

på sidan 18 att hennes man Nathan Larson – under de fem år de bodde i lägenheten i Malmö där vi ses och gör intervjun – blev deprimerad just beroende på avsaknaden av dagsljus.

Så hans amerikanska mamma skickade per post från New York över dagsljuslampa som han satt med varje dag. Det hjälpte.

KYNDELSMÄSSODDAGEN, alla hjärtans dag och internationella dagen för modersmål infaller under februari.

På tal om modersmål – ord som utanförskap, segregation, vardagsrasism och främlingsfientlighet kan lätt bara förbli just ord, förbytas i en samling bokstäver som till slut åderläts på sitt egentliga innehåll.

Reporter Jan Lindström beslutade sig just därför för att ta reda på vad som egentligen döljer sig bakom orden, vilka avtryck de lämnar efter sig i verkligheten. Och vad det gör med de människor som alltid lever med, och bär, dess ordagranna betydelse både utanpå och inuti.

I Enskede gjuts det i brons hos Bergmans konstgjuteri sedan mer än 100 år. De allra flesta konstverk av brons i parkerna i stan har med största säkerhet gjutits just där. I artikeln på sidan 14 får vi bland annat veta vad brons består av och hur den betar sig. Och att patineringen på brons skiljer sig mellan Stockholm och Göteborg, beroende

på vattnets olika salthet i de kringliggande haven.

Vackrast patinering är dock spåren av barn som lekt på statyerna.

Att grundaren Herman Bergman var far till Astri Bergman, konstnären som sedan gifte sig med Ewert Taube, och således är Sven-Bertil Taubes morfar, nämns dock inte i texten. Därför berättar jag det här.

Nästa månad är det, i alla fall rent statistiskt, vår.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "Jag blev lite starstruck, haha"

Anders Elias

GÖR: Har gjort programmeringen bakom kartan över försäljningsplatser.

"SOM KARTINTRESSERAD LÄSARE av tidningen ville jag se en digital karta över försäljningsplatserna.

Därför skapade jag grunden för dagens webbkarta över försäljningsplatser, en idé som redaktionen nappade på direkt. Med hjälp av Situation Sthlms reklambyrå INGO är kartan i dag inte bara funktionell, utan även riktigt snygg.

Jag har alltid varit intresserad av programmering och kartor. Att kunna kombinera dessa områden, för att skapa en samhällsnyttig tjänst, har varit roligt och inspirerande. Jag hoppas att kartan kan ge upphov till fler idéer och uppslag om hur man kan använda kartor i marknadsföringen av tidningen."

Solweig Fahlgren

GÖR: Föreståndare på RIA-Dorkas Hela Människan som distribuerar Situation Sthlm i Örebro.

"TIDNINGEN HAR SÅLTS här i Örebro i flera år nu. För tillfället

är det sju som säljer och det är ofta jag som möter dem när de ska köpa tidningen. Jag tycker att det funkar väldigt bra och det passar bra in i vår övriga verksamhet. Det är ett steg åt rätt håll för dem.

Varje dag besöker 25 till 30 personer oss. En del frågar oss vart de skulle ta vägen om inte Ria fanns. Många kommer direkt från gatan. Här har vi andakt på morgonen, serverar frukost, lunch och fika. Vissa är här hela dagen: pratar, äter och spelar spel. Det är riktigt bra stämning, i dag blommar det riktigt mycket här."

Ronny Larsson

GÖR: Säljer Situation Sthlm, främst vid Konsum Zinkensdamm, vid Södra station och i Nynäshamn.

"JAG TYCKER ATT det är roligt att sälja tidningen. De flesta

människor man möter är trevliga. De ser att man hamnat lite snett, har det lite svårt, men att man gör något – det uppskattar folk.

Det händer att man träffar kändisar också när man säljer. Till exempel Jakob Eklund som spelar i *Johan Falk*-filmerna. Skitbra filmer och en bra skådis. Jag blev lite starstruck, haha. Tycker att de svenska kriminalfilmer som gjorts på senare tid är spännande och har Hollywoodstuk. Jag är väldigt filmintresserad. När jag har tid och pengar går jag till affärer och letar efter speciella regissörer och filmer som man inte hittar i vanliga videobutiker."

ALLA MÄNNISKOR ÄR OLIKA. Så enkelt är det. Vi har lärt oss det under de 19 år Situation Sthlm sålts på gatorna i Stockholm. Vissa har säljet i sig, andra lär sig snabbt, några måste jobba lite hårdare. När vissa väljer att skrika ut sin frustration och ilska väljer andra att skriva av sig i tidningen. Några gör både och.

Situation Sthlm erbjuder hjälp till självhjälp

genom meningsfull sysselsättning med tidningsförsäljningen utifrån varje individs villkor. Utöver möjligheten att tjäna egna pengar erbjuder vi också juridisk hjälp och stöd i kontakten med bland annat myndigheter.

När du köper Situation Sthlm ger du säljaren inte bara reda pengar utan mycket, mycket mera. Tack.

Situation Sthlm ges ut av Situation Sthlm AB. Tidningen är fackligt, partipolitiskt och religiöst obunden och kommer ut sista onsdagen i månaden 12 gånger om året.

Situation Sthlm AB ägs i lika delar av chefredaktör Ulf Stolt, Rainbow Sweden samt Ideella föreningen Situation Sthlm.

Aktiebolaget delar inte ut vinst till aktieägarna, allt eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten.

STYRELSEN
SITUATION STHLM:
Ulf Stolt

Hans Larsson (ordförande)

Peter Söderlund

Den sociala verksamheten är en ideell förening. Försäljarna är hemlösa eller före detta hemlösa. Alla försäljare skriver under ett avtal, får en id-bricka med foto och en försäljningsplats.

Den sociala verksamheten består bland annat av distribution av tidningen, försäljarcafé, skrivarverkstad, försäljarblogg, datarum och juridisk rådgivning.

Värdegrund Situation Sthlm:
• är en gatutidning
• skapar debatt och opinion om hemlöshet och utsatthet
• erbjuder hemlösa människor sysselsättning
• verkar för yttrandefrihet

Målgrupp:

Situation Sthlm är en lågtröskelverksamhet som riktar sig till hemlösa, f.d. hemlösa och socialt utsatta människor. Många ur målgruppen har missbruksproblem och/eller är drabbade av psykisk ohälsa.

Syftet med tidningsförsäljningen, utöver den inkomst den genererar, är att skapa en struktur i tillvaron, stimulera till minskat missbruk och genom verksamheten få hjälp och stöd.

Verksamheten erbjuder också timanställning, arbetsträning, OSA-placering, skrivarverkstad, datorstöd, motiverande samtal, juridisk rådgivning och diverse aktiviteter.

Personer som inte omfattas av det sociala stöd som samhället erbjuder eller inte har några etablerade kontakter inom tex. socialtjänst, kriminalvård eller psykiatri skrivs inte in som försäljare av Situation Sthlm.

Syftet med Situation Sthlms verksamhet är rehabilitering med arbete som metod. Vår målgrupp

består av de personer vars stöd från Situation Sthlm kompletteras av samhällets insatser.

REDAKTION
Chefredaktör
& ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Consigliere
Jan Lindström

Art Director
Jesper Weithz

Webbredaktör
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson,
Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård

Medverkande skribenter
Henrik Emilsson, Maria Lindén

Medverkande
fotografer & illustratörer
Marc Femenia, Martina Holmberg,
Anna-Karin Nilsson, Joel Nilsson,
Magnus Sandberg

För osignerat material svarar redaktionen.
Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck

V-Tab 2013

Räckvidd

142 000 läsare
(Orvesto konsument 2012:2)

Upplaga
33 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION

VD
Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Krukmakargatan 34A
118 51 Stockholm

Tel
08-545 953 91

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Mariah Jansvik
mariah@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Insamlingskonto
90 19 19-1

Organisationsnummer
80 24 11-14 97

ANNONSERING
& PRENUMERATION

Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Peter Laursen
peter@situationsthlm.se
08-545 953 96

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

441 Tryckbak 428

I huvudet på läsarna "Jag och många andra hade hellre sett Jack på omslaget av julnumret"

Varför kändisar på omslaget?

Jag har från början uppskattat idén med en tidning ägnad åt hemlösa, en tidning som drar uppmärksamheten till just hemlösas situation i vår stad, som väcker tankar och uppmuntrar folk att stanna upp och köpa ett nummer.

Jag märker, tyvärr, att sedan en lång tid nu har tidningen olika kändisar på omslaget, vilket jag ogillar starkt. Jag vill inte se Veronica Maggio på omslaget av julnumret.

Hon ägnas en lång artikel och intetsägande bilder inne i tidningen, som till exempel den på sidorna 22–23 där hon tittar förvånad på en kristallkrona.

Jag och många andra hade hellre sett Jack på omslaget av julnumret.

Kändisarna får visa sig i massor av andra veckotidningar, och även om det finns orsak att nämna deras eventuella medverkan ska omslaget bära en bild som bekräftar till vems förmån ni trycker tidningen.

Nu ser jag Robert Aschberg på omslaget i januarinumret. Nej.

Med vänlig hälsning,

LILIANA SAMUELSSON

SVAR: Sedan tidningen startades 1995 har varje nummer, med kanske en handfull undantag, haft en känd aktuell person på omslaget.

Beslutet att försöka locka köpare

med en känd person på omslaget är föga originell, det medges, men vi har genom åren sett upplagan stiga – från dryga 2000 ex per månad till dagens 33 100 ex per månad – och känner oss fortsatt trygga i valet att ha kända personer på omslaget.

Hälsningar,
ULF STOLT, CHEFRED. OCH
ANSV. UTG. SITUATION STHLM

Tack

För en riktigt bra tidning.

Hälsningar,

GUNNAR CLEVE

Hysterin med koder borde bytas ut

Vill bara säga att jag verkligen kände igen mig i din krönika om koder. Kod till två betalkort, dörren på jobbet, porten hemma, till telefonen, till bankdosan, till telefonbanken (som numera är på fem siffror av någon anledning). Ovanpå det alla lösenord, till mailen, till olika hemsidor, till dropbox, till jobb-datorn etc, etc i all evinnerlighet.

Ibland undrar jag om man inte gränsar på att vara savant med tanke på alla dessa siffer-haranger och lösenord som är av typen nbJLlk29#vW.

Det kan inte va helt normalt?
Funderar på allt annat, mycket

viktigare, som inte får plats i mitt minne på grund av dessa siffror och lösenord som man tvingas minnas. Till exempel vet jag inte hur gammal min egen mamma eller pappa är, än mindre när de fyller år. Endast min egen sons födelsedatum minns jag.

Hysterin med alla koder skulle verkligen behöva bytas mot något annat... Men vad?

Tack för krönikan, Maria.

JIMMIE

Står inte så i Koranen

Jag köper tidningen regelbundet och tycker att den är bra och att den tjänar sitt syfte på ett aldeles utmärkt sätt. Dock, den måste vara sann och riktig så långt det går.

I artikeln på sidan 7 i decembernumret nr 197 säger Iman Aldebe följande: "Muslimska kvinnor som följer de religiösa koderna ska ha långärmat, vara täckta till ankeln och inte visa bröstet".

Detta är grov osanning, medvetet eller icke, det står ingenstans i Koranen, eller att Allah eller Mohamed skulle ha sådana krav.

Alltså, snarast en rättelse, som hjälp för dessa utsatta kvinnor i Sverige.

KRISTER ERIKSSON

SVAR: Det Iman Aldebe uttrycker i citatet är hennes sanning. Hon hänvisar ingenstans till vare sig Mohamed, Allah eller Koranen utan talar enbart utifrån sig själv. Om sin upplevelse, sin erfarenhet av religiösa koder och hur det påverkar hennes möjlighet

att uttrycka sig med hjälp av klädval. Det är ingen osanning. Det är hennes upplevelse, hennes sanning. Uttryckt ytterst medveten. En åsikt hon har all rätt att uttrycka.

Det kallas yttrandefrihet.

ULF STOLT, CHEFRED. OCH
ANSV. UTG. SITUATION STHLM

"Nisker slunker" rolig

Jag har köpt Situation Sthlm för första gången, decembernumret # 197, och tycker mycket om den. Krönikan "Nisker slunker" är jätterolig. Kan man få någon förklaring på orden? Var kommer dessa ord och uttryck ifrån?

TOWE CARAFFA, EDSBRO

SVAR: De kommer från en inramad tavla på Café Giffi på Hornsgatan. Det är en samling gamla kraftuttryck från förra sekelskiftet som jag hittade på tavlan där, plus betydelsen av dem. Det är gammal stockholmsslang – hur lokalt förankrad eller utbredd användningen av orden var vet jag dock inte.

ULF STOLT, CHEFRED. OCH
ANSV. UTG. SITUATION STHLM

Cred för hockeyen

Vill bara ge er cred för senaste numret då jag är sportintresserad och tyckte att det var intressant att läsa om den döende stockholmshockeyn.

Fortsätt gärna med lite artiklar och reportage om sport och idrott med fokus på Stockholm. Gillar även delen "Gata fram och tillbaka".

Med vänlig hälsning,

JOHAN

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Krukmakargatan 34 A, 11851 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

HUVUDSTAN

Inga ugglor i Stora mossen

NATTLIV På vårvintern är det störst chans att få höra ugglor. Då lockar de på varandra för att para sig och för att tala om var de har sitt revir.

Vanligaste ugglan i Stockholm är kattugglan, men sedan början av nittiotalet har det också funnits par av den stora berguven här, vilket är ovanligt i tätbebyggt område. Den som är nyfiken på att höra berguvens dova hoande eller kattugglans ljusare ramsa kan följa med på uggletur 27 februari.

Vandringen kommer att ske i området kring Hjorthagen och det är samling vid Ropstens t-banestation klockan 17.

– Vi kommer att höra kattugglan först medan det är skymning. Berguven hoar inte förrän det blivit mörkt. Med lite tur får vi se nån av dem också, säger Ronny Fors som ska leda uggleturen och är naturguide på Naturskyddsföreningen.

För mer information, se www.utinaturen.nu

GERD ERIKSSON

Nattuggla på dagtid.

FINAANDEL/CREATIVE COMMONS

Teater på bio

DRAMA Vi har sett opera, rockkonserter och till och med guidade visningar på museer på bio. Nu breddas repertoaren med teater.

Den 27 februari visas brittiska National Theatres uppsättning av *War Horse* live på Bio Rio. Pjäsen bygger på Michael Morpurgos bästsäljande roman och handlar om en hästs öde under första världskriget.

Att just pjäsen *War Horse* nu visas på bio är lätt ironiskt, då Steven Spielberg gjorde en film av berättelsen 2011. Tydligt är även teater bäst på bio.

HENRIK EMILSON

Mässa och massage

HÄLSA En gång i månaden erbjuds massage till besökarna efter lunchmässan i St Görans kyrka. Då spelar organisten något vilsamt stycke medan fyra eller fem massörer går runt och ger dem som sitter kvar i kyrkbänkarna huvud-, nack- och axelmassage.

Tanken är att massagen och musiken ska bilda en helhet och att de som är där ska bli berörda och bekräftade.

– Även om vi inte håller på i mer än tre, fyra minuter på varje besökare så känns det som om massagen pågår längre för den som får den. Den är avslappnande och väldigt uppskattad, säger Kerstin Gröön-Engberg, husmor i Västermalms församling och utbildad massageterapeut.

Orgelmassagen har pågått i tio år och till en början var det mest musik av Bach som spelades. Nu spelas även verk av andra kompositörer. Det brukar komma ett trettiotal besökare varje gång, allt ifrån småbarnsföräldrar till pensionerade par.

GERD ERIKSSON

"Konsekvenser från mitt gamla liv, det reder jag ut. Ett pris som det här, det är bara att tacka och ta emot. Det skulle jag vilja dela med alla beroende som lider i kylan nu i dag"

Mikael Persbrandt i sitt tacktal när han tilldelades en guldbagge som bästa manliga skådespelare för rollen i *Mig äger ingen*.

Bröllop på Stadsmuseet på alla hjärtans dag

BRÖLLOP Den som går i giftastankar kan vända sig till Stadsmuseet som gör något alldeles extra av alla hjärtans dag 14 februari.

Just för att årtalet i år är 2014 bjuder de in 14 par att gifta sig där. Vigslarna kommer att ske under högtidliga

former i Bellmansrummet, som dagen till ära ska vara pyntat med blommor. Varje par får välja ett musikstycke som framförs av museets huspianist, och vigselförrättare är stadsarkivarien Ann-Charlotte Backlund.

Vigselceremonin är för varje par beräknad att ta tjugo minuter.

– Det är oerhört roligt att vi får göra det här på Stadsmuseet. Det blir

ett historiskt ögonblick i varje pars liv som vi blir en del av, säger Torvald Olsson-Sundelin, programansvarig.

Den som är intresserad av att gifta sig på museet ska vända sig till bokningen. Varje par får två årskort till museet och ett exklusivt vigselbevis som innehåller fibrer från Vasaskepets ankartross.

GERD ERIKSSON

DEBUT STOCKHOLM OCH "ARABEN"
I CENTRUM FÖR NY ROMAN

"De upplever båda roflöshet"

POONEH ROHI HAR skrivit en brännande debutroman om integration, tolerans och gemenskap. I centrum för berättelsen står "araben", en äldre man som gett upp sina drömmar om ett bättre liv i det nya landet. Samt en ung kvinna som integrerats så "bra" att människor tror att hon är adopterad – men som förtränger sina barndomsminnen.

– *Araben* växte fram ur en rad olika noveller och kortare oavslutade berättelser. Först växte en ganska distanserad berättelse om araben fram. Efter hand tillkom en rad olika historier om den yngre kvinnan som ofta bottnade i personliga erfarenheter. Samtidigt blev berättelsen om araben mer levande. Så här i efterhand känns det som att jag behövde tid för att minska avståndet mellan karaktärerna i boken och mig själv.

Berätta om de två karaktärerna. Vilka beröringspunkter och gemensamma erfarenheter har de?

– De två huvudpersonerna gör två helt olika erfarenheter av Sverige. I det ena fallet är det ett hårt och hjärtlöst land som möter araben, i det andra ett varmt och självklart inkluderande som möter den yngre kvinnan. De upplever båda roflöshet. I arabens fall handlar det om en känsla av att han förlorat nåt väsentligt, inte bara det gamla och det nya landet, utan kanske framför allt ett människovärde. För den yngre kvinnan är roflösheten förknippad med insikten att hennes inkluderande är villkorat till hennes perfekta uttal, moderna kläder och harmlösa åsikter.

Vilken roll spelar Stockholm som skådeplats för berättelsen?

– Varje scen är starkt förknippad med de olika platserna i Stockholm som karaktärerna befinner sig på. Men jag skulle ändå säga att stämningen i boken framför allt beskriver en snöbelagd storstad: tunnelbanan, rytmen, stressen och anonymiteten.

ALEXANDRA SUNDQVIST

LINDA GRÉN

Kastellholmskajen, Kastellholmen, 11.15 – 11.32

.....

En gång var det ett sjukhus för Galäreskaderns matroser. I dag är det tretton hyreslägenheter. Men det är inget vidare att bo där – långt till allt och buss som bara tar en till Slussen. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

PRECIS DÄR VI parkerar står ett av de gamla enmansvärnen kvar och påminner om en tid då Kastellholmen var flottans mark. Vilken försvarsskillnad det var tänkt att den ensamme soldaten i värnet skulle utgöra vid strid är oklart, hans överlevnadsprognos torde ha varit tämligen dystert.

Sedan 1665 har örlogsflaggan hissats varje dag ute på Kastellet, som ett subtilt meddelande till invånarna att Sverige är i fred och att Stockholm inte är satt under utländskt styre.

Huset nere vid Kastellholmskajen kallas Hantverkarbostället. Men från början var det ett sjukhus, byggt i 200 år för manskapet på båtarna

som tillhörde örlogsbasen Galäreskadern. Det var vanligt med sjukdomar bland dem som levde i kasern, i fält och ombord på flottans egna fartyg. Det fanns 50 sängar i två sjuksalar. I mitten av 1800-talet upphörde huset att vara sjukhus och blev kasern för Skeppsgossehären.

I SLUTET AV 1800-talet byggdes huset om till bostäder för arbetare vid örlogsvärvet. 1999 gjordes den sista ombyggnaden till 13 hyreslägenheter som Statens Fastighetsverk förvaltar. Lägenheterna hyrs ut som privata bostäder via Stockholms stads bostadsförmedling.

Utsikten från fönstren ut mot kajen

måste vara makalöst vacker – vattnet, Slussen och Söder och Katarinaberget och de lite magra fasaderna utmed Skeppsbron. Men den unge man som kommer gående med en fullpackad matkasse och knappar in koden i dörren till 1 C är inte helt nöjd. Hans status som hyresgäst i fastigheten är aningen oklar, han svarar att han "mest brukar hänga lite hos en kompis här" och vill inte uppge vad han heter.

Han berättar att det är "mest äldre människor, men en del unga också som bor här i huset" och att det inte är så speciellt bra att bo där "för det är så jävla långt till allting".

– Närmsta mataffär är på Järntor-

get i Gamla stan. Man måste ju gå runt allting, det tar mig en timma att gå och handla.

Bussen går i och för sig var tionde minut viss tid under dagen, "men då kommer man bara till Slussen".

Han ursäktar sig och går in.

I DAG STÅR vattnet lågt, kallt och klart, man ser botten och det tycks inte vara särskilt djupt. Vi spanar lite men urskiljer inget av de cirka trettio skeppsvrak som enligt en arkeologisk inventering från 2007 ska finnas runt Kastellholmen.

På en bänk borta vid Kolskjulet sitter en kvinna, prydligt vinterklädd, och talar i telefon. Bredvid henne finns en

skylt från Statens Fastighetsverk som informerar om att man med hjälp av en QR-kod nu kan ladda ner en app om Skeppsholmen för att "uppleva dess historia på ett nytt sätt".

Ett gäng färgglada motionärer passerar löpande, en dam med hund stannar till vid kajkanten en stund, plockar upp efter hunden och kastar påsen i en papperskorg. En man med två papperskassar pantburkar går in i ett återvinningsrum i ett av uthusen.

Utemöbler står kvar vid portarna, några cyklar, en kärra.

I en frödispenser i ett av träden framför 2 C sitter två gråsparvar. När vi närmast oss lyfter de och flyger in mot stan. ☺

MARIA HAGSTRÖM ANNIE LÖÖF GER JONAS SJÖSTEDT EN TUFF MATCH, MEN HAN SLÅR TILLBAKA MED KOSTYMEN AV EN SMAL MODELL.

lockan fem ringer alarmet. Men vänsterns Jonas Sjöstedt är en morgonpigga man. Göran Hägglund sover däremot lite till i denna okristligt tidiga timma, men formen är fin efter de många stegen sprungna i takt med Veronica Maggios toner.

Jonas Sjöstedt skruvar upp volymen och taggar till AC/DC och packar ner en chokladbit i väskan som ska toppa honom i kampen mot centerpartisten Annie Lööf. Men hon är redo att kriga. Hon grundar med en stadigt frukost.

Sossarnas Mikael Damberg taggar till sin pepplista på Spotify, men om blodsockret skulle dala under

fajten kommer han att fylla på med cola. Det känns tryggt att veta.

Nu är alla åtta politiker redo för den stora sammandrabbningen. Experterna tuggar på sina pennor och spärrar upp ögonen. Startskottet går!

Göran Hägglund är ju en stilig karl som vågar gå sin egen väg i färgval. Det ger honom ett försprång. Annie Lööf, som inte är rädd för färger, knappar in på Hägglund. Hade hon dessutom haft genomskinliga strumpbyxor i stället för mörka, då hade hon varit "superfierce"!

Annie Lööf ger Jonas Sjöstedt en tuff match, men han slår tillbaka med

kostymen av en smal modell. Vilken revansch för honom ändå! Minns ni i fjol, den smalrandiga slipsen? Man får ju huvudvärk av mindre!

Men var är miljöpartisten? Ingen ser ju Åsa Romson, hon försvinner i trista färger. Om hon ändå hade haft ett spännande halsband att slåss med. Hon är bortråknad från toppfajten. Likaså Mikael Damberg som blir trött trots intaget av cola och skickar in Stefan Löfven i stället. Men han får inte vara med i den här matchen. Fusk. Utgå. Det gör också Jan Björklunds glada slips, går ut, den vill hellre på fest.

Det är hårda puckar och rejäla smockor. Slutkampen mellan Fredrik

Reinfeldt och Jimmie Åkesson. Två män med stil. Reinfeldt rättar till sin lila slips, åskådarna drar efter andan, vilken färgklick! Men statsministern har inte glömt hur sverigedemokraten slog honom med slipsen i fjol. Då var Jimmie verkligen "så rätt just nu". Men plötsligt ser Fredrik Jimmies svaghet: han är ju inte rätt, han har inte koll! Och så sätter Fredrik in den sista stöten, tar sats och pekar på Jimmies slipsknut, ropar: Knuten är för bred och slipsen är för smal!

Och alla experterna ser! Och alla journalisterna ser! Och två av landets största nyhetstidningar skriver rubriker. Toppbetyg delas ut under en av årets viktigaste debatter. 📢

50!:-

För att någon ska kunna hjälpa sig själv

SITUATION
S T H L M

Där vi bor fungerar snö som gatubelysning.

Att få vara med i ett OS har varit AIK:aren Gizela Ahlgren-Blooms stora dröm. Förra gången hamnade hon precis utanför truppen som fick åka till Vancouver. Nu till OS i Sotji hade hon förbättrat sig i allt, men när laget presenterades var hennes namn inte med. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO JOEL NILSSON**

HEMMARESERV

Gizela Ahlgren-Bloom är ingen rookie, hon har gått den långa vägen för att bli den utmärkta hockeyforward hon är i dag. I en sport där många förväntas göra sin första A-landskamp redan i 18-årsåldern, eller ännu tidigare, är det befriande med en spelare som debuterade i landslaget när hon var 26. Och som dessutom bara blivit bättre sedan dess. Ändå räckte inte hennes satsning för att ta en plats i Damkronorna till vinter-OS i Sotji.

– Jag har verkligen gjort allt jag kunnat för att ta en plats. Men det har inte varit tillräckligt. Visserligen är jag reserv på hemmaplan den här gången också, men just nu betyder inte det nånting. Att jag inte kom med känns som ett stort misslyckande.

Hon började med hockey när hon var sex år, mest för att brorsan spelade. Sedan blev det fotboll, bandy, gymnastik och ridning samtidigt.

Det var först när hon började gymnasiet och bytte klubb från Norrtälje IK till AIK som hon valde bort fotbollen och bestämde sig för att satsa på hockey.

– Jag tror att det blev hockey till slut för att det är en snabb, hård och tuff sport. Det passar mig. Tack vare hockeyn har jag också fått resa över hela världen, både med landslaget och med AIK, och uppleva en massa saker jag inte skulle ha gjort annars.

Hon har spelat i AIK i 13 säsonger. Laget har varit framgångsrikt och vunnit tre SM-guld och fyra EM-guld. I höstas uppvaktades också lagkaptenen Gizela Ahlgren-Bloom med blommor och blader efter sin 300:e match för föreningen.

– AIK har en bra verksamhet och jag har hela tiden utvecklats som spelare. Det har gjort att jag kunnat behålla motivationen i

alla år och dessutom hållit hoppet uppe om att få vara med i landslaget även i de stora turneringarna.

Gizela Ahlgren-Bloom är en tävlingsmänniska, och det är hennes make också. Så hemma hos familjen Ahlgren-Bloom har de kastat ut sällskapsspelen. De tröttnade nämligen på att plocka kalahakulor i lägenheten när någon av dem hade förlorat. Och under deras bröllop för två år sedan handlade flera av talen om att de båda var tävlingsmänniskor.

– De har nog inte sett oss de två senaste åren. Den fysiska statusen i landslaget är på hög nivå. Vi har tagit små, små steg framåt hela tiden och har en bra laganda där alla jobbar för varandra.

Hon är trött på dem som inte tycker att tjejer ska spela hockey och på dem som imponeras av att tjejer också kan. Inte heller vill hon prata om de olika villkoren för damhockeyn och herrhockeyn.

– Det är klart att det inte går att jämföra oss med killar som är större och har mer

DAMHOCKEYN BLIR BÄTTRE VARJE ÅR OCH FÖRTJÄNAR MER UPPMÄRKSAMHET.

– Förr kunde jag åka runt och slå klubban i sargen och vara sur i flera dagar om vi förlorade en match eller om jag gjorde en dålig insats. Men jag är äldre nu och bättre på att hantera det. Det går åt för mycket energi när man är arg eller sur. Jag tillåter mig att vara det ett tag, sen släpper jag det.

HON ÄR SNABB och explosiv i sitt spel på isen – en power forward. Dessutom har hon förbättrat det mesta i sitt spel de senaste fyra åren. Tack vare ett litet ekonomiskt stöd från Sveriges Olympiska kommitté har hon kunnat ägna sig på heltid åt träning. De fysiska testerna har visat toppresultat och hockeyn har varit som ett jobb för henne sedan i somras.

– Jag är i mitt livs form. Men under första landslagssamlingen i augusti fick jag problem med axeln och kunde varken skjuta, passa eller gå i närkamper. Det gjorde att jag missade många träningar och sju matcher efter sommaren.

Vad säger du till dem som gett Damkronorna kritik för att vara dåligt tränade?

muskler och som haft tillgång till sporten längre. Men damhockeyn blir bättre varje år och förtjänar att få mer uppmärksamhet.

Hon är inte vidskeplig, behöver inte knyta den ena skridskon före den andra innan match. Men hon kör samma uppvärmning jämt och att ta på sig alla skydd tar mindre än tio minuter för Gizela Ahlgren-Bloom.

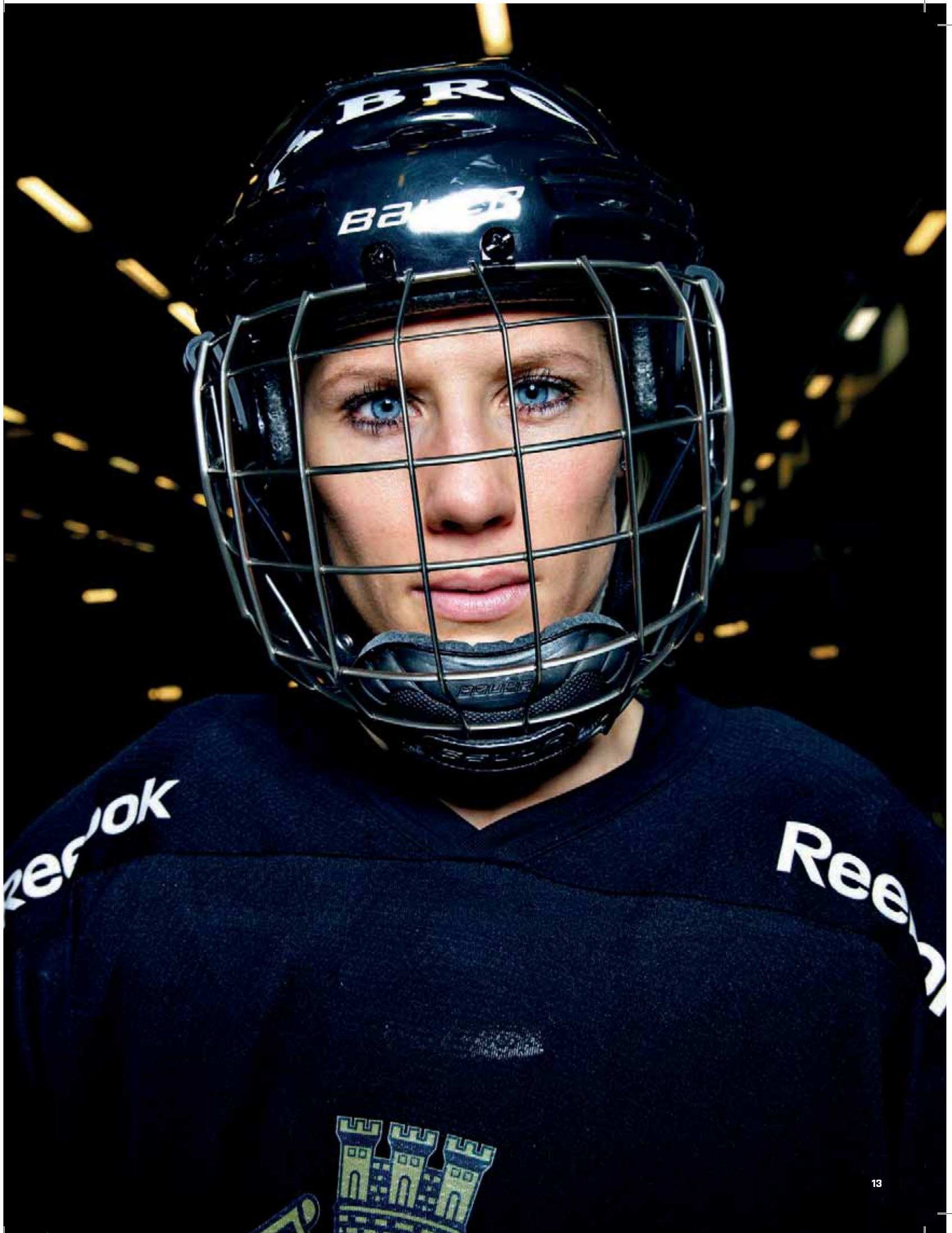
I klubb laget AIK har hon nummer 27, i landslaget nummer 29.

Det är en person som bestämmer vem som ska spela i Damkronorna, nämligen förbundskaptenen, och hans ord måste Gizela Ahlgren-Bloom rätta sig efter. Hon är tapper när hon dagen efter beskedet att hon inte får åka med till Sotji önskar Damkronorna stort lycka till i OS.

Vad ska du göra nu när din dröm krossats?

– Jag vet inte, det är för tidigt att tänka på det än. Just nu laddar jag om för att spela sex matcher på två veckor med AIK. Sen har jag mina nära och kära som stöttar mig. De betyder mest.

GIZELA AHLGREN-BLOOM FÖDD: 1985. BOR: Solna. YRKE: Hockey på heltid. BAKGRUND: Har spelat i AIK i 13 säsonger och gjort över 300 matcher.

Stockholmare småpratar inte. Det kan bero på att språket är fattigt på lämpliga fraser eller på att integritet och självständighet värderas högt här. Oavsett vilket är det förbryllande för personer från andra länder som kommer hit. Vilka tror vi att vi är? TEXT MARIA LINDÉN FOTO JOHAN NILSSON/TT

SVÅRT MED SMÅPRATET

Besökare brukar beskriva Stockholm som en vacker, grön, ren och säker stad.

Och stockholmarna?

Duktiga på engelska, modemedvetna och tålmodiga köare är vanliga åsikter om oss. Men en sak förbryllar den utomstående betraktaren – det här med småpratet, stockholmarnas brist på det och tomrummet som uppstår när det uteblir.

Småprat är trots allt ett mellanmänniskt smörjmedel som får vardagen att gå runt på många platser i världen.

Men inte i Stockholm.

I stället ekar det oftast tyst mellan människorna här, trots att vi tycks vara besatta av att kommunicera. Staden är full av paddnackar, smartphonefingrar och personer

som tycks prata rätt ut i luften med någon osynlig i andra änden av headsetet.

Teorierna om varför det är så är många. Från att vi uppfostras till att "inte störa i onödan" till att Sverige är ett glesbefolkat land. Att vi hellre umgås och pratar hemma med nära vänner än språkar med främlingar på stan. Att integritet och självständighet värderas högt i den svenska kulturen. Men också att det svenska språket är fattigt på småpratsvänliga fraser jämfört med exempelvis engelskan.

Språkvetaren och professorn Viveka Adelswärd har forskat om småprat och skrivit boken *Till struntpratets lov*.

Hennes definition av småprat är samtal om till synes oviktiga ämnen där den viktiga funktionen är att ha trevligt och bekräfta

relationen. Småpratet är alltså inte till för att lära ut fakta, att argumentera eller att få någon att ändra åsikt.

I NORDEN ÄR VI INTE BRA PÅ ATT SÄGA SAKER SOM INTE BETYDER SÅ MYCKET TILL VARANDRA.

Viveka Adelswärd, språkvetare

Viveka Adelswärd tycker att det kan vara jobbigt att stå i en hiss där alla är dödysta. I den situationen vill hon gärna le eller säga någonting.

– Vi människor är sociala djur. Småprat har samma funktion som när hundar nosar på varandra och viftar på svansen. Man säger: "okej, här är du och här är jag och det är inget farligt", förklarar hon.

ENLIGT WORLD VALUES Survey skiljer sig Sverige från övriga världen genom att det är det minst traditionellt religiösa, och mest

självförverkligande landet i världen. Är vårt icke-småpratande också världsunikt?

– I många andra kulturer är man mycket mer öppna. Man har hälsningsfraser och man ser på varandra. I Norden är vi inte bra på att säga saker som inte betyder så mycket till varandra. I många andra länder anses det vara oerhört oartigt att inte bekräfta den andra människan genom att säga nånting, ►

som "god dag", "adjö" eller "vackert väder i dag", säger Viveka Adelswärd.

Varför är vi dåliga på att småprata?

– Det finns många teorier och jag kan bara spekulera, men i länder där det är väldigt många människor så kanske man upprättar rutiner för hur man ska bemöta varandra. Vi är ett glest befolkat land, det kan vi inte komma ifrån, även om det håller på att förändras nu när alla flyttar in till städerna, säger Viveka Adelswärd.

Annika Berge arbetar som interkulturell

småpratlar inte. Men missförstå mig inte, jag tycker inte att svenskar är oförsämda, jag tror helt enkelt att ni har ett annat system. Jag älskar svenskar.

Men Oliver Gee älskar också småprat och vill gärna se mer av det här.

– Att säga hej till personen i kassan som du köper mjölk av betyder ingenting särskilt. Ibland är det början till en konversation, ibland inte – men det bygger en relation. Kanske börjar du till och med se fram emot att köpa den där mjölken.

ger som kan uppfattas som lite kallare än i andra länder. Vi kanske är lite svårstartade, men när vi väl börjar prata är vi både varma och öppna och vill ta in personer i vår gemenskap.

Är småprat en bra kompetens att ha på ett stort företag som Sandvik?

– Jag tror att småprat fyller en viktig funktion. Det märker man i vårt interna lunchrum där man möter många olika människor. Lunchrummet är ett socialt sammanhang där man pratar om allt och inget. Sen blir det lättare att samarbeta och ta kontakt när man går förbi varandra i korridoren.

EN VÄN, ANSTÄLLD på ett mindre, engelskt företag med engelsk-svensk personalmix, blev en dag skickad på kurs i kallprat.

Situationen på företaget hade blivit ohållbar.

Samarbetsviljan var på fryspunkten. Engelsmännen tog illa vid sig av svenskarnas ointresse av att småprata, medan svenskar tyckte att det var ineffektivt och poänglöst att under arbetstid prata om saker som inte direkt rörde jobbet.

Eftersom företaget är engelskt fick svenskarna snällt lomma i väg och lära sig chitchatta.

Viveka Adelswärds forskning visar att det kan löna sig att använda småprat som en ingång till viktigare prat.

Under en stunds småprat kan man få mycket information om den andra människan. Hon tar upp ett exempel där en svensk journalist skulle göra en viktig intervju med en engelsk minister. Den unga journalisten hade förberett sig mycket noga och tänkte att nu gällde det att hinna ställa alla frågor på den korta tid de hade.

Han satte i gång men det blev ingen bra intervju. Han kom aldrig ministern inpå livet. När intervjun var över kom ministerns sekreterare fram till den svenska journalisten och sa: "I England brukar vi börja med lite småprat. Lite prat om vädret passar till exempel utmärkt."

– Att småprata är viktigt för att man kan känna av varandra. Småpratlar man lite om vädret eller resan så kan man upptäcka om den andra människan har humor, eller om det ska vara ett formellt stelt möte. I just det här fallet hade ministern fått veta hur bra den svenska journalisten behärskade språket, säger Viveka Adelswärd. 📍

FÖRST FÖRSTOD JAG DET INTE, MEN NU HAR JAG INSETT ATT DET ÄR EN SVENSK GREJ. SVENSKAR SMÅPRATAR INTE.

Oliver Gee, journalist från Australien

konsult inom ledarskap på företaget BBI och utbildar personer som kommer till Sverige för att jobba eller vara med sina familjer.

– Mycket i mitt arbete handlar om självinsikt, där vi svenskar behöver fundera på vilka vi är och hur vi uppfattas. Ofta är fokus på "dom andra", medan man inte riktigt har koll på hur man själv är. Vi tycker allmänt att vi är rätt internationella, anpassningsbara och öppna och pratar bra engelska, men vi är mest avvikande i hela världen vad gäller saker som informell stadskultur, samhällets förväntningar på karriär och familj och att vi ser på hierarkier som nånting fel.

Annika Berge bekräftar bilden av svenskar som väldigt tysta i jämförelse med andra kulturer. Inte bara i fråga om småprat utan överallt där man ska hävda sin individuella åsikt.

– Vi kommer från en kultur där vi inte är miljoner människor som trängs och vi är inte vana vid att störa varandra. I många kulturer är det en kamp för att överleva och då handlar det bara om att vara bäst, synas och höras mest på ett individuellt plan. Vi är mer måna om att passa in i en grupp och mer försiktiga med att sticka ut.

OLIVER GEE ÄR journalist från Australien och har bott i Sverige i tre år. I början försökte han inleda småprat med obekanta men fick noll gensvar.

– Först förstod jag det inte, men nu har jag insett att det är en svensk grej. Svenskar

Oliver Gee har skrivit om småpratsdilemmat i *The Local Sweden*, en webbtidning med svenska nyheter på engelska.

Han hoppas kunna få i gång småpratet i sitt nya hemland och planerar en liten revolution med parollen: "Ett hej i taget. One hej at a time". Han har redan omvänt sin flickvän till småpratare.

– Hon har influerats av mitt australiska pladder och numer använder hon småprat i vardagen. Hon tycker att det öppnar dörrar och att det är en nödvändig kompetens.

Småprat är en stor sak även i arbetslivet, inom diplomati och affärer.

Karriärcoacher brukar uppmuntra klienter att småprata, med motiveringen att det är en riskfri investering som kan leda till nya kontakter, nytt jobb och nya möjligheter.

Enligt en amerikansk studie kan småprat dessutom göra oss smartare. Vänlig, social interaktion i samförstånd lär oss att se saker ur den andra människans perspektiv och ökar vår förmåga att lösa problem. Att välja ett neutralt ämne för småpratet som husdjur, trafikförseningar eller det vädret kanske känns fånigt, men är höjden av klokskap.

Elin Edmundh är global mobility specialist på Sandvik, ett företag där personer som flyttat hit från bland annat Kina, Indien och England arbetar. Även Elin Edmundh bekräftar att personer utifrån kan uppfatta svenskar som tysta och reserverade. I alla fall till en början.

– Jag tror att det är det första intrycket vi

Dagens ETC
en röd tidning för
ett grönare Sverige

KLART JAG VILL PRENUMERERA!

**DAGENS ETC ÄR DEN NYA
DAGSTIDNINGEN I SVERIGE.**

Ja, jag vill prenumerera på
Dagstidningen ETC för 199 kr/mån.

Ja, jag vill prenumerera på
Helgtidningen ETC för 46 kr/mån.

DAGSTIDNINGEN ETC

Jag väljer autogiro Jag väljer faktura / Helår Halvår Kvartal

HELGTIDNINGEN ETC

Jag väljer autogiro Jag väljer faktura / Helår Halvår Kvartal

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

TELEFON

MEJL

Fler vänner som vill prenumera? Mejla kundtjanst@etc.se och
märk mejlet med ordet "vän".

SITSTHLM001

ETC
BETALAR
PORTOT

ETC

Svarspost
110 216 400
110 04 Stockholm

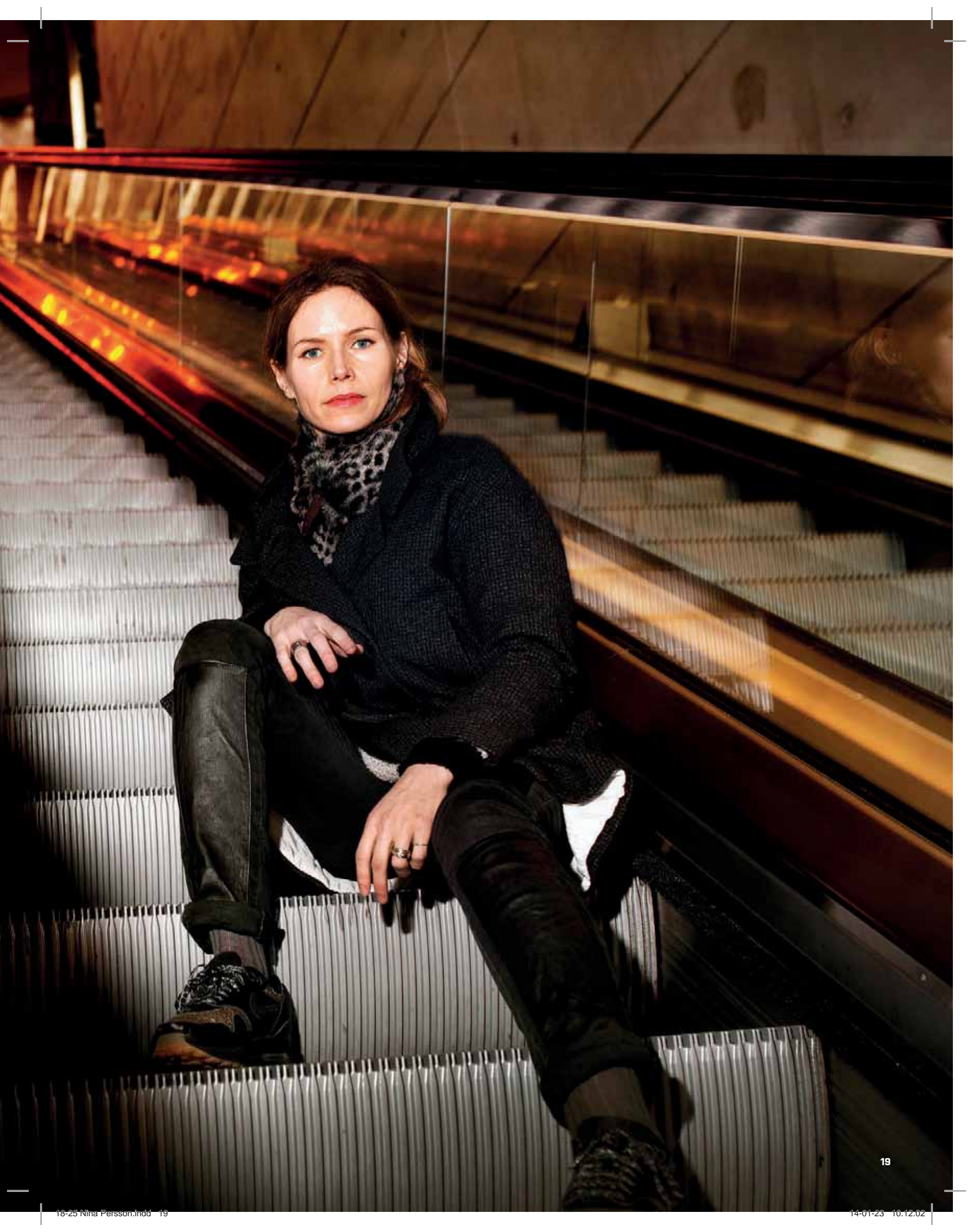

UTVANDRAD

Det tar Nina Persson ungefär ett halvt dygn att ta sig från huset i Harlem i New York till den stora, ödsliga lägenheten precis vid Triangeln i Malmö som hon fortfarande har kvar. Hon är numera utvandrad och struken ur det svenska välfärdssystemet, försäkrad in i det amerikanska. Men melodin i sin Jönköpingsdialekt kan hon inte resa bort ifrån.

TEXT ULF STOLT FOTO JOHAN BÄVMAN

Det händer vid fotograferingen, sista resan upp med rulltrappan i den nybyggda pendeltågsstationen bakom Triangeln. Nina Persson sitter på trappsteget med ryggen mot färdriktningen och är inte riktigt med när den når toppen och tvingas att snabbt hoppa av, det blir några kompensande steg för att återfå balansen.

Jag noterar att det står Right på hennes högra sko, Left på hennes vänstra.

På vägen ut från stationen sedan skojar hon om att ifall hon ramlat där och skadat sig så skulle hennes amerikanska försäkringsbolag ha "stämt skiten ur Situation Sthlm". Och berättar sedan om en hantverkare de hade när de renoverade huset i Harlem. Han ramlade ner från byggställningen och bröt armen. Eftersom byggställningen stod vid deras hus blev de stämda.

– Det var en hantverkare som vi varit god vän med, de jobbade hos oss många månader. Som vi varit hej och tjenare med, druckit kaffe i vårt kök. Sen trodde han att han kunde få pengar av oss, han hade blivit uppringd av nån ambulance-chaser som fått reda på det och försökte övertala honom att driva process.

Men de hade försäkring på huset och i den ingick rättshjälp, men de var tvungna att "lawyer up" med en representant för försäkringsbolaget för att kunna hantera det som skedde.

– Just för att det är så dyrt att gå till doktorn i New York så blir det att man själv börjar tänka att det måste gå att hitta nån vars fel det är, så man kan stämma den personen. Det är hemskt, det gör verkligen nånting med ens lynne.

Sedan – på väg bort mot Åhléns där hon ska köpa mat och ett par byxor till sin son – påtalar hon en annan kulturskillnad hon märkt av. Snuset. Och hur hennes amerikanska tandläkare skickade henne på en biopsi när han såg att tandköttet var lite räfflat, som det blir om man snusar.

– De har ju inte sett sånt där. Jag var hos tandläkaren igen precis innan jag åkte och då ville de skicka mig på biopsi igen, men jag tog bara numret dit och sa att jag inte skulle boka nån tid, att det inte behövdes.

Efter Åhlénsbesöket ska hon ner i källaren och ta upp cykeln. Hon har inte använt den sedan hon och familjen åkte hem härifrån i augusti och den måste nog pumpas och fixas till lite, så det är osäkert om hon

kan ha den till repet med Cardigans i kväll. Vilket är en av anledningarna till att hon är här. Cardigans ska, som en svans på de elva spelningar de gjorde förra sommaren när de framförde plattan *Grand Turismo* från början till slut, i väg en kort sväng till Kina, Japan och Ryssland.

Och när hon väl är det ska hon se till att göra lite tidig promotion inför kommande plattan *Animal Heart* – hennes första i eget namn.

PLATTAN ÄR GJORD och till stor del inspelad i studion som maken Nathan Larson har i huset där de bor, där "han sitter och jobbar med sitt hela tiden". Förutom Nathan Larson har vännen Eric D. Johnson från Portland – med band som Fruit Bats och The Shins, filmmusik och banjolektioner på sitt cv – varit synnerligen inblandad.

– Att Eric varit med har haft stor betydelse. Jag har en tendens att börja överanalysera och tänka ihjäl saker och ting. Men han har varit så där att han bara tittat på

BÅDE LÄSKIGT OCH HÄRLIGT ATT DET HÄR ÄR MIN SOLOPLATTA.

mig när jag suttit och åltat och bara: "okej... men det är ju bra?" Jag sitter och gnäller om att "sån musik kan inte jag göra, jag kan ju inte dansa, det låter inte som jag". Han har gjort det enkelt. Till slut har jag bara känt mig dum, i en lam svada av negativitet.

De spelade in plattan i fyradagarssjök, då Eric D. Johnson kom hem till dem i New York. Ibland med bara några ackord i bagaget som han spelade, ibland en enklare demo, ibland ingenting, vilket gjorde att de fick jamma och spela sig fram till dess Nina Persson hittade en sångmelodi och de kunde spela in en enkel demo att jobba vidare på.

Under tiden samlade Nina Persson råmaterial till texterna i sin telefon – fraser, brottstycken, idéer. Ibland även en enklare sångmelodi. Bland annat visste hon att hon ville ha med en låt som hade titeln "This Is Heavy Metal" – men hon hade ingen aning om hur just den låten skulle låta eller vara.

– En sak jag är lite fanatisk med är fonetik, hur det låter, hur orden ligger i munnen till musiken. Mjukheten eller hårdheten – bortom innehållet i orden har hur orden låter stor musikalisk betydelse.

Musik med och av Nina Persson har värl-

den hört tidigare med både Cardigans och A Camp. Att hon valt maken Nathan Larson och Eric D. Johnson som samarbetspartner har naturligtvis att göra med att hon litar på dem, känner förtroende för dem. Även om hon – just för att det är hennes solodebut – klivit fram och tagit mer avgörande beslut, slagits för sina idéer och drivit på lite mer än hon vanligtvis brukar.

– Både läskigt och härligt att det här är min soloplatta. Ljudmässigt var det ett oskrivet blad vad jag skulle göra, hur det skulle låta. Att inte bli inmålad i nåt hörn.

En märkbar skillnad mot tidigare plattor där Nina Persson sjunger är att det nu finns en liten spricka i rösten på sina ställen, en strävhet som inte funnits tidigare. Själv kallar hon det krax.

– Jag har egentligen alltid haft det, men förr klippte jag bort det. När jag sjunger live har jag mycket mer krax, jag får det när jag blir trött i rösten. Nu har vi låtit det vara. För att det passat på nåt sätt. Det är liksom jag.

Och när vi ändå talar om röst är det nu

hon säger det där om sin Jönköpingsdialekt. Som hon alltså bär spår av.

– Jag kan inte få bort min Jönköpingsdialekt. Jag har inte arbetat så hårt på det, i och för sig. Det sitter i. Melodin. En del tror att jag är från Göteborg. Jag är inte heller infödd Jönköpingsbo, jag har inte haft dialekten så. Jag flyttade till Jönköping från Värmland när jag började ettan.

ATT NINA PERSSON hamnade i Malmö i stället för i Stockholm – att stanna kvar i Jönköping var naturligtvis uteslutet – berodde främst på att hela bandet Cardigans var Eggstonefans. Och Eggstone spelade in i Tambourinestudion i Malmö med producenten Tore Johansson som de ville arbeta med.

De pendlade ner från Jönköping till Malmö och spelade in första plattan på helgerna. När det sedan var dags för dem alla att, ungefär samtidigt, flytta hemifrån hade de redan etablerat en del kontakter i Malmö, både privat och musikaliskt, och blivit en del av gänget som hängde kring Tambourinestudion.

– Från början tyckte vi att det var ganska skönt, vi märkte att det var ett bra val. Vi

kunde bibehålla ett intresse för Cardigans, lite mystik, när vi nu inte hängde runt på alla barer i Stockholm. För hade vi bott där hade vi gjort det, för vi hängde ju på alla musikbarer i Malmö.

– En anledning till att vi tyckte att det var skönt att inte bo där var nog att vi kände oss lite som att vi kom från landet. Vi var inte alltid så självklara. Blyga. Vi har nog alltid haft en liten outsidersänsla, vilket av en del tolkats som tjurighet vid vissa tillfällen.

Men Stockholm var en självklar del av den popstjärnedröm som bandmedlemmarna delade och hade siktet inställt på att förverkliga.

– För Cardigans var det ju det. Skithäftigt när vi fick åka upp dit och spela på Tre Backar, det hade man ju läst om i tidningen *Pop*. Vi blev ju ganska hajpade i början, det var ganska tidigt som vi spelade på nån speciell fest som *Nöjesguiden* hade och Linda Skugge skrev om oss. Vi läste ju vad hon skrev i Jönköping och sen kom hon och skrev om oss när vi spelade där. Det var lite knäckande att vara med där. Men det kändes jävligt coolt.

– Sen sågade hon oss, tyckte att vi var lantisar. Jag kommer ihåg att hon skrev nåt om att "Nina Persson kan åka tillbaka till Jönköping och sin WCT-overall och sin hästsvans, hon är inget popmaterial". Nåt sånt. Tönen var ju sån då.

Hon skrattar till och lutar sig lite bakåt i stolen.

– Men vi har faktiskt pratat ut om det där nu, hon och jag. Lagt det bakom oss.

Nina Persson minns första gången hon var i Stockholm. Hennes föräldrar hade vänner i Stockholm som de åkte upp och hälsade på. Ibland tog de flyget upp.

– Och så gick man på Stor & Liten och till Skansen.

Hon minns hur stort hon tyckte att det var, hur det kändes att gå på Kungsgatan och "veta att staden fortsätter bortom det jag kunde se".

FÖRUTOM ALLA GÅNGER hon spelat i Stockholm har Nina Persson varit mycket i stan. Och bott där i två omgångar – dels under ett halvår när hon gjorde första plattan med A Camp, dels en sommar när Amir Chamdins film *Om Gud vill* spelades in.

– Jag bodde i en lägenhet på Ringvägen precis vid Skanstull när jag och Niclas Frisk gjorde första A Camp-plattan. ▶

– När jag gjorde filmen – helt överlyxigt – så fick jag hyra ett litet hus på Djurgården. Det ligger bortom Kaknästornet, granne med nåt vårdshus. Utmed vägen dit, bussen stannar precis utanför, ligger ett litet grönt trähus. Där bodde jag. Det är kanske sextio kvadrat, men med en helt magisk trädgård. Det var mycket billigare än att ha mig på hotell hela sommaren. Jag bodde där själv, det var helt fantastiskt.

Hon blev lite förälskad i huset och bad kvinnan som ägde det, "nån adlig dam", att höra av sig till henne om hon någonsin skulle sälja det.

– Men det lilla jävla huset kostade åtta miljoner. Och jag tror inte att man fick göra mycket med det, bygga om eller så, för det är ju kungens mark och allt det där.

I SAMBAND MED att plattan *Animal Heart* släpps ska Nina Persson ut och turnera igen. Nu ska hon resa i eget namn och planen – eller önskan – är att spela i Sverige och Europa och få spelningar på festivaler till sommaren. Även amerikanska festivaler. Därför har hon två kompband – ett amerikanskt och ett svenskt.

– I New York har jag adopterat ett helt band som heter Yellowbirds, ett Brooklynband. Det kommer också från Eric, han kände dem och tyckte att det skulle funka, rent soundmässigt. Jag frågade dem och de tyckte att det lät jätteroligt.

– Det är främst ekonomiskt. Det är lättare att bara jag åker emellan. Plus att alla musiker jag jobbar med kommer att vara folk som har andra järn i elden, så jag hoppas att de i USA kan vara med när jag behöver dem, och samma här. Tror att det kan vara en bra modell. I Sverige kan det kanske bli tv-program och

sånt, då blir det apadyrt att flyga in dem för en grej.

Nu börjar hon – vi träffas i mitten av november, singeln har just släppts – bli lite spänd inför att plattan ska bli lyssnad på och bedömd. Hon känner att hon gjort sitt bästa, "det är ju det jag kan göra". Men det här att bli bedömd – med risken att någon verkligen inte tycker om det hon gjort – är

FÖR MIN DEL ÄR DET PÅFRESTANDE ATT BLI TITTAD PÅ SÅ OFTA. SÅ DET ÄR SKÖNT ATT HA PERIODER UTAN DET.

alltid svårt, "det är ju alltid nytt med ny musik".

– Det gör ont. Jag vet ju ändå att det bara är en persons åsikt. Och det finns en viss politik i hur det recenseras, faktiskt. Lite grann kan man ta det med en nypa salt. Men det är jobbigt, det är det. Det är dumt att plattor ska recenseras när människor lyssnat på dem två gånger. Man skulle få recensionen efter ett år.

Och själva livesituationen innebär sin egen, speciella påfrestning.

– För min del är det påfrestande att bli tittad på så ofta. Så det är skönt att ha perioder utan det. Jag märker ju nu när det börjar dra ihop sig att det finns nånting i mig som vill åt just det, som vill ha det. Igen och igen och igen. Det är bara det att det blir så mycket åt gången. Drömmen hade varit att göra ett jävligt härligt gig i veckan, hela livet – och sen bara gå och dra i sin egen hjärna.

– Nu är jag lite hungrig också, jag har precis träffat det här amerikanska bandet och känner mig lite kär i dem. Det är lite nytt och roligt när man ska i väg.

Jag nämner en scen ur en dokumentär om Cardigans. Bandet är på turné och har ►

varit det en längre tid, dagarna är fyllda av promotion, signeringar, meet and greets med skivbolagsfolk och radio-dj:ar och Nina Persson mår inte bra. Inte bra alls. Det kommer till slut över en vän från Sverige för att hålla henne sällskap och få in lite normal vardag och verklighet i popstjärnelivet.

– Den dokumentären gjordes under en period när det var som värst. Då kändes det bara som att man jobbade för att nån annan sagt till en att göra alla de här sakerna. Ibland välter det över och känns som att man bara sitter och gör konstiga radiojningar och det bara känns cyniskt och dumt, när det enda man vill är sova.

– Och vid det laget hade jag precis träffat Nathan, så jag hade precis börjat få smak på ett liv utan att jobba hela tiden, att jag hade nåt fint jag kunde hålla på med. Även om jag inte hade det där. Det kändes lite futtigt då, för jag visste att jag kunde åka till New York och hängla.

Som tur var fanns det hela tiden någonting gemensamt som höll Cardigans och medlemmarna på rätt köl genom allt detta.

– Vi har alltid haft en sorts svenskhet som hållit oss tillbaka, på gott och ont. Och vi har haft varandra. Vi har tagit pauser när vi varit tillbaka i Malmö, jag har liksom alltid varit tillbaka i mitt gamla.

HON KOM TILL New York till slut. Till Nathan Larson. Och blev kvar där. Trots att hon aldrig någonsin trott att en stad som New York var rätt plats för henne att bo på.

– Det var en ganska otippad insikt när jag fattade hur bra det passade mig att bo i New York. Jag trodde inte det, ville bara åka därifrån de första gångerna tills jag träffade Nathan, som är New York-bo. Och började upptäcka staden genom honom. Jag gillar att bo i min egen värld. I New York – och i Harlem särskilt – blir jag aldrig påmind om att jag är Nina Persson, popsångerska. Inte en kotte vet vad jag gör.

Även om grannarna började undra lite när de sent i somras såg henne gå omkring med ett litet filmteam i hälarna och en reflektorskärm bakom sig och mima till *Animal Heart* när de spelade in videon till singeln i hennes kvarter.

– De undrade vad vi höll på med – "vad gör du, går du och mimar?". Då fick jag förklara att "jag är ju sångerska och har gjort en ny platta". Det är lite skönt att få berätta för folk vad jag håller på med. Här och i Jön-

NINA PERSSON

FÖDD: I Örebro 6 september 1974, uppvuxen i Bankeryd utanför Jönköping. Bor i Harlem i New York.

GÖR: Sångerska, låtskrivare. Har bland annat designat en klädkollektion – Capsule Collection – för Hope och tackat nej till att medverka i *Så mycket bättre* fyra år i rad.

AKTUELL: Med första soloplattan *Animal Heart* som kommer ut 29 januari. Kommer att turnera med ett svenskt och ett amerikanskt komband. Spelar på Cirkus 6 februari.

köping kan det vara lite obekvämt ibland när människor tänker på mig som nån som är världsstjärna.

Hon har bättre kontakt med grannarna i New York än vad hon har med dem i huset i Malmö.

– I New York är människor mer utsatta på ett annat sätt, man har lite mer vardags-tanke om att hjälpas åt att göra vardagen lite mer genomlidbar. Människor är mer hjälpsamma, slår sig i slang lite enklare. I New York är det alltid trängsel och tjockt med folk, så man gör det bästa av det, i nån

I NEW YORK ÄR MÄNNISKOR MER UTSATTA PÅ ETT ANNAT SÄTT.

sorts samförstånd. Jag tror att alla svenskar skulle må bra av lite mer skön vardagshärlighet så.

Bara några dagar innan vi ses var det ännu en vända i det som kommit att kallas Tambourine-målet. Och för Cardigans del återstår nu prövning i hovrätten, dit The Hives överklagat domen att betala Cardigans drygt 18 miljoner kronor.

Jag frågar om hon minns hur hon allra först fick reda på, eller började misstänka, att det inte stod rätt till med bandets ekonomi.

– På den tiden hade jag samma amerikanska management som The Hives. En kvinna från det managementbolaget ringde mig och frågade om vi i Cardigans lånat ut 11 miljoner kronor till The Hives. Jag hade aldrig hört talas om nåt liknande så jag svarade att "det kan jag inte tänka mig". Sen bad jag henne vänta och sa att jag skulle ringa Hanna, vår ekonomitjej. Så jag ringde henne och berättade om samtalet jag just fått och den konstiga frågan om vi lånat ut 11 miljoner till The Hives. Då var det tyst i telefonen i typ en minut, vilket är väldigt lång tid. Sen sa hon "nej, men jag ska förklara mer senare". Sen la vi på. Och jag tänkte: Vad fan är det här?

Under de här fem-sex åren då pengarna inte funnits har hon ändå levt ett bra liv, inte känt att hon behövt välja bort någonting på grund av att det saknats pengar. Hon har skrivit så mycket musik genom åren att det tickar ut en förlagsersättning, musiken spe-

las på radio och det säljs lite plattor. Som en sorts försäkring.

– Jag hade redan köpt huset i New York, det hade jag ju egentligen inte råd med då pengarna var försvunna, förstår jag ju nu i efterhand. Och jag har varit sjuk i New York, vilket är dyrt.

– Jag har förstått att mitt liv går inte i kras om vi inte får igen de där pengarna. Plus att jag ju börjar jobba nu igen. Det är bara det att det känns så förskräckligt fel och orättvist – jag har jobbat sen jag var 18 år och tjänat in de där pengarna. Och jobbat hårt.

SÅ PANTBANKEN SOM ligger i bottenvåningen i huset i Malmö där hon har sin stora lägenhet kvar behöver hon nog aldrig besöka. Fotografen ber henne sätta sig på fönsterbrädan. Hon har svarta byxor på sig och drar för säkerhets skull handflatan över platsen där hon ska sitta innan hon sätter sig.

– Oj då... så går det när man inte bor här. Och inte städar...

Dagsljuset sinar betänkligt bakom henne och hon berättar att hennes man Nathan Larson blev deprimerad under de fem vint-rar de bodde där. Så hans mamma skickade över en dagsljuslampa från USA som han satt med varje dag under höst och vinter.

– Jag vet inte om det var just det som hjälpte, det kan ha varit lite placebo också, men bara det att han gjorde nåt aktivt åt det hjälpte.

Nina Persson tycker det är skönt att vara tillbaka i lägenheten. Som gapar i stort sett tom. Det mesta av bohaget är magasinerat, det de körde över i en container till New York var mest instrument och studiourustning.

Det står ett bord och några stolar i köket, finns en soffa i ett rum, en säng i ett annat, i rummet där vi fotograferar står en spjäl-säng hon lånade av sin bror men som hennes son aldrig sov i då han inte gillade den. Och tv:n hon hade lånat hämtade en kompis tillbaka nyligen. Men hon lyckades se ett avsnitt av *Downton Abbey* på sin dator häromkvällen.

– Det är som att åka till ett kloster. Jag kan göra vad jag vill på kvällarna – läsa, se film, finns inga prylar. Det är verkligen en upplevelse att bo så här, jag är glad att vi tömde allt. I New York äger vi så mycket skit. Och kanske gillar vi det också. Men det är skönt att ha ett liv här som är helt annorlunda. Det känns som att jag aldrig mer vill ha grejer. ☺

Vardagsrasism har tyvärr blivit ett begrepp. Flera människor än vi vill tro utsätts dagligen för detta i Stockholm. Men vad gör det med en människa som i andras blickar, ord och handlingar upplever rasism? Reporter Jan Lindström har träffat några som vet. TEXT **JAN LINDSTRÖM** FOTO **ANNA-KARIN NILSSON**

INNANFÖR UTANFÖRSKAPET

Man ska helst inte vara mörkhyad om man vill passera svensk tull och gränspolis ostoppad.

Man ska definitivt inte vara klädd i romska kjolar när man shoppar i en svensk galleria.

Om man är elev i en mycket svensk skola bör man inte tala persiska med sin far inför klassen.

När man kommer från Eritrea, Dawit Isaaks land, måste man tåla att svenska expediter och servitörer tittar långt efter en.

Det finns så många skäl att alldeles till vardags bli diskriminerad i Sverige.

För att vi andra är rädda för det främmande redan som spädbarn.

Psykologen Malin Alfvén säger att bebis-

ar som aldrig sett någon med glasögon blir förfärad av en glasögonprydd person som lutar sig över vaggan.

Eller en person som är klart mörkare än barnets föräldrar.

– De blir skrämde av människor som ser annorlunda ut än de är vana vid. Det är på sitt sätt helt naturligt. Men det är inte riktigt naturligt att den rädslan hänger fast upp i vuxen ålder. Ändå är det ganska vanligt.

Oerhört mycket av vardagsrasismen handlar om den bebisrädslan som inte gått över.

När Leo Ahmed med familj skulle åka till Finland på färjekryssning blev de utplockade ur kön av passpolisen. Leo Ahmed sa att de talade ju svenska, hans barn talar ingenting annat. Varför valdes de ut och fick legitimeras sig och svara på frågor om vad de egentligen hade för sig?

Han berättar att hans barn utgår från att de är svenskar, för att de är födda här och har svenska som sitt språk, men att de ändå inte riktigt är det.

– Men när vi besökte mitt fädernesland Bangladesh var de inte riktigt bengaler heller. De är inte svenskar och inte bengaler. Det är inte lätt för dem.

Leo Ahmed tycker att det fattas ett vuxenansvar i det här.

Föräldrar borde lära sina barn att vi lever i ett multikulturellt samhälle och att det borde innebära acceptans av diverse olikheter, framför allt ytliga.

Han berättar att när han föreslog sin dotter att hon skulle gå till skolan i bengaliska kläder blev hon svårt upprörd och förklarade att det verkligen skulle medföra mobbing.

För att man inte ska vara annorlunda. Åtminstone inte på det sättet.

ROSITA GRÖNFORS ÄR annorlunda.

Hon är en 59-årig romsk kvinna av den kaleromska gruppen, från Finland. Därför går hon klädd i traditionella kläder, framför allt den vida kjolen.

– När jag går in i livsmedelsbutiken i Täby centrum drar kassörerna åt sig telefonerna och inom ett par sekunder har jag två vakter efter mig. Det är så varenda gång och jag orkar inte längre bli arg och upprörd.

När artikelförfattaren åkte med en polis-piket genom Södermalm och berättade en av poliserna att vid Slussen stod zigenerskor som langade sprit. De hade buteljerna inn-

anför sina vida kjolar. Samma slags idé har butikerna idag, de romska kvinnorna snattar varor och gömmer dem under kjolarna.

– Jag stjal ingenting, säger Rosita Grönfors. Aldrig.

Men hon har romska kjolar och skrämmer svenska kassörer.

Rosita Grönfors är en aktivist, hennes intresse är att arbeta för romska kvinnors inlemmande i det svenska samhället. Men hon tycker att det var enklare i Finland.

– Där kunde man skaka hand om nåt och det blev så. Här talas det oerhört mycket om hur det borde vara, men det blir inte så.

Många romska kvinnor är rädda för svenska myndigheter. När de möter socialarbetare tänker de skrämt på att socialen kan ta ifrån dem deras barn genom något som heter LVU, lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga. Att socialen faktiskt hotat med just det i vissa fall de hört om.

De vill lära sig läsa och skriva, de vill ingå i samhället, de vill skolas, friseras, kläs upp, allt det där, men de är rädda för makten och upplever att den hotar dem.

Och när de känner så och visar vad de känner omger de sig med ännu mer främlingsrädsla, vilket skapar ännu större avstånd.

VARJE DAG PÅ stan känner de blickarna.

– Det är blicken, säger Moses från Eritrea, som jag möter i Husby. När man går in i en butik eller på en krog så ser man blicken. Och man vet exakt vad den säger. Se upp, här kommer en misstänkt figur. Håll ögonen på honom.

Moses har bott 24 år i Sverige och tycker att det är lättare i Stockholm än det var i Karlskoga, där han hamnade från början. Där var det rakt på fientligt.

– I Stockholm märks man inte lika mycket. Det är inte många som säger rakt ut att man inte borde få vara här. Men blicken finns alltid. Den säger att man inte är önskad.

– I början blev jag förbannad rätt ofta, men jag orkar inte bli det efter alla dessa år. Jag bara ser hur det är och försöker strunta i det.

Moses säger sitt förnamn, men inte sitt efternamn.

Han vill inte figurera i artiklar om vardagsrasism för att han inte vill vara med om mera.

Detsamma gäller Ali från Irak och Yasmin från Iran. ▶

Ali är 20 år och har försökt klä sig för att komma in på innekrogar. Han har ett antal gånger fått veta att det är fullt.

Just nu är han road av att sverigedemokraten Kent Ekeröth blivit utkastad från en sådan krog vid Stureplan. Han har också hört att Säpo av alla myndigheter beslutat att anmäla den under rubriken "olaga diskriminering".

För Ali betyder det att det finns en laga diskriminering som kan utövas mot honom och en olaga som gäller exempelvis medlemmar av SD.

YASMIN UPPLEVDE VARDAGSRASISM i princip varje skoldag tills hon började gymnasiet i Kista, där så många elever var invandrarbarn att själva idén föll på sin matematiska orimlighet.

Men när hon gick i en mycket svensk grundskola hade hon vardagsrasism in på skinnet.

En gång, minns hon, talade hon med sin far på telefon och klasskamrater flockades kring henne. Hon talade persiska med sin far och kamraterna ropade: "Vad är det för ett språk?" De hojtade kring henne som vore hon en rymdvarelse av lite löjligt slag med ett klart löjeväckande språk.

– Och runt omkring stod lärare som varken sa eller gjorde nåt, berättar Yasmin.

Forskare vet i dag att föräldrar och lärare ger barn tillstånd till mobbning och vardagsrasism i allmänhet. De tar inte det vuxenansvar som Leo Ahmed efterlyser. Han utbildar sig just nu till lärare i förskolan för att göra skillnad på det sättet.

Det främmande är det läskiga, det onda, det i grunden felaktiga.

– Det intressanta, säger Malin Alfvén, är att när en vardagsrasist lär känna en mörkhyad människa som bryter på ett främmande språk händer ofta nåt omvälvande. Då faller aggressionen, då upphör rädslan.

Hur är det då att bli utsatt för vardagsra-

NÄR JAG GÅR IN I LIVSMEDELSBUTIKEN I TÄBY CENTRUM DRAR KASSÖRERNA ÅT SIG TELEFONERNA OCH INOM ETT PAR SEKUNDER HAR JAG TVÅ VAKTER EFTER MIG. Rosita Grönfors

Psykologen Malin Alfvén, vars specialitet är just föräldrar och barn, säger att den rädsla bebisar känner inför det främmande hos vissa människor blir kvar i dem livet ut. Det är spädbarnets rädsla för glasögon eller annorlunda hy som förblir bedömningsgrund i dem.

Ovanpå bebisens reaktion borde visserligen kunna lagras erfarenheter och bildning som raderar skräckbilderna, men för många är de rent spontant närvarande hela livet.

sism, som Rosita, Leo, Moses, Ali och Yasmin blivit?

– Alla orkar ju inte bli arga år ut och år in, säger Malin Alfvén. Men det finns en klar risk att vanan vid diskriminering övergår i en depression.

Leo Ahmed blev arg på passpoliserna vid Finlandsfärjan som misstänkte hans barn för något fuffens. Han försökte visa dem hur obehagliga de var.

Men de förstod inte alls. 📞

BANDYFESTEN FORTSÄTTER!

DET NÄRMAR SIG SLUTSPEL – VI SES PÅ ZINKEN

**MISSA INTE
FRITT INTRÄDE
BANDYNS DAG!**

HAMMARBY-VÄSTERÅS

FRE 7 FEB, 1915

HAMMARBY-KALIX

TIS 11 FEB, 19.00

BANDYNS DAG - FRITT INTRÄDE

KVARTSFINALER

STARTAR LÖR 15 ALT SÖN 16 FEB

LÄS MER PÅ HAMMARBYBANDY.SE

**HAMMARBY
BANDY**

*Dvanpå ett skåp står Carl Eldhs
byst av August Strindberg och
olika kvinnskulpturer. Slumpen
har gjort att de står tillsammans.*

På sandavdelningen värmer Lars-Erik Eriksson överbliven lera så att han kan knåda om den till nya gjutformar.

Boxaren Ingemar Johanssons torso finns där, liksom Astrid Lindgrens huvud och kroppsdelarna till mannen som uppfann skiftnyckeln. Bergmans konstgjuteri i Enskede har grunderna för många av skulpturerna vi ser i stadens parker, på torg och andra offentliga platser. **TEXT GERD ERIKSSON FOTO MARC FEMENIA**

BRONSÅLDER I ENSKEDE

Bronsen sänks ner i olika kärl i ugnen och värms till 1100 grader.

Vid Skogskyrkogårdens tunnelbanestation ligger ett oansenligt litet industriområde med bland annat Fonus och Stena Recycling.

Tar man trapporna upp till ett av de grå-daskiga husen och kliver in är det som att

passera en tidsspegel och samtidigt befinna sig i ett konstmuseum.

Förutom att lokalerna från 1949 är intakta står det förlagor till skulpturer av alla de slag på varje ledig yta. Ovanpå ett skåp samsas en byst av Strindberg med diverse kvin-

noskulpturer och på de proppfulla hyllorna står "Bältesspännarna" av Molin tillsammans med många, många andra figurer.

– Förlagorna till skulpturerna tillhör egentligen konstnärerna. Men de flesta vill lämna kvar dem på våra hyllor eftersom de är stolta över att få gjuta på Bergmans, säger Leif Schölin som är vd.

Herman Bergmans konstgjuteri låg från början vid Roslagstull.

När flytten gick till de nya lokalerna i Enskede i slutet av fyrtio-talet byggdes det även bostäder till arbetarna i anslutning till gjuteriet – eftersom det ansågs ligga fasligt långt utanför stan. Förutom konst planerade företaget, nu med 100 anställda, att börja gjuta maskindelar till motorer.

Men plastrevolutionen i mitten av sjuttio-talet gjorde att företaget var på vippen att gå i konkurs. Tre anställda tog över driften och efter dem ytterligare några anställda. I dag är det Skandinaviens största och äldsta konstgjuteri.

– Att vi överlevt tror jag beror på vår kunskap. Det är svårt att konkurrera ut 120 års samlad erfarenhet av konstgjuteri. Dessutom erbjuder vi olika metoder för gjutning, säger Tomas Broman som är ciselör på Bergmans.

DEN ENA METODEN heter cire perdue på internationellt gjutarspråk, men "förlorat vax" på svenska. Den passar bäst för detaljerade skulpturer och konstföremål.

På vaxavdelningen penslas konstnärns original först med silikon, som bildar en form. Formen kläs sedan med vax till en ihålig reproduktion av originalet. Kanaler leds sedan in till håligheten så att bronzen fördelas jämnt när det är dags för gjutning. Formen bakas in i keramisk massa och där-efter in i ugnen där den ska stå i fem dagar.

– Under den processen rinner vaxet ut och kvar är ett hålrum som klarar den 1 100 grader varma bronzen som ska hällas i. Den största delen av gjutning är alla förberedelser för att få till formen, säger Leif Schölin.

Den andra metoden kallas sandformning och passar till stora statyer eller monument. Då görs gjutformen med härdad sand direkt på originalet.

På sandavdelningen står gjutaren Bengt Sundfeldt, som jobbat där så länge att ingen minns hur länge, inte han själv heller. Han gillar frukt och på en av arbetsbänkarna sitter massor av små klis-

Stella Belling är praktiktant på Bergmans. Här lägger hon vax på formen till Arias guldko – som är en av de stående beställningarna.

termärken från de päron, äpplen, apelsiner och bananer som han ätit genom åren.

Kunderna som kommer till Bergmans är till 99 procent konstnärer, konstnärer som är glada för att ha fått ett offentligt uppdrag som ger dem möjlighet att göra ett verk i brons, en kostsam process.

De kan komma med sin idé i vilket material som helst, de får hjälp att omvandla det till ett gjutet konstverk.

Många konstnärer vill gärna vara med i delar av processen, vilket de självklart får.

– Till en början var det övervägande manliga konstnärer som kom hit. Men antalet kvinnliga skulptörer som gjuter i brons har ökat och i dag är merparten här kvinnor. De manliga konstnärerna kanske har fastnat i att göra dator- och videoinstallationer, säger Tomas Broman och skrattar lite.

CHARLOTTE GYLLENHAMMAR HAR låtit gjuta sin "In Waiting" hos Bergmans, en skulptur av ett barn i en gammaldags veckad klänning. Det verket har stockholmarna röstat om var det ska stå och under pompa och ståt i början av december fick "In Waiting" sin plats utanför Centrumkyrkan i Farsta. Nu har Bergmans fått ytterligare en beställning på "In Waiting" och runt om i gjuteriet syns delar av formarna till klänningen.

– För att nåt ska räknas som ett konstverk får man bara göra åtta originalgjutningar av det, och så får konstnären ha två. Det är för att det inte ska gå inflation i en skulptur. Vi sparar alla formar i tio år, om en skulptur skulle gå sönder eller om det ska göras fler av den, säger Leif Schölin.

Händer det att ni har sönder konstnärernas grejer?

– Det kan hända att det blir ett hål nåstans ibland i gjutningen. Men det går att laga i efterhand. Vi behöver aldrig gjuta om en hel skulptur.

I bottenvåningen ligger ciseleringen, som det heter. Där jobbar ciselören med hammare, mejsel och olika punsar för att få till de små små detaljerna.

Tomas Broman har för dagen sällskap av skulptören Peter Linde som filar på en arm till sin staty av Johan Petter Johansson – han som uppfann skiftnyckeln och rörtången. Peter Linde vann en tävling om att göra statyn och den ska stå i Enköping när den är klar.

Han är en av de skulptörer som gillar att vara med i de olika processerna vid gjutningen och är stammis på Bergmans. ▶

ATT VI ÖVERLEVT TROR JAG BEROR PÅ VÅR KUNSKAP. DET ÄR SVÅRT ATT KONKURRERA UT 120 ÅRS ERFARENHET AV KONSTGJUTERI. Tomas Broman, ciselör Bergmans konstgjuteri

Assa Kauppis "In Search of a Winner" väntar på patinering.

Ovan: Huvudet till Peter Lindes staty av Johan Petter Johansson – som uppfann rörtången och skiftnyckeln.
Nedan: Tomas Broman är ciselör på Bergmans konstgjuteri och Leif Schölin är vd.

DEN BÄSTA PATINAN PÅ EN BRONSHÄST ÄR VÄL NÄR DET SYNS ATT BARN HAR SUTTIT PÅ DEN

Leif Schölin, vd Bergmans konstgjuteri

– Jag var här första gången 1972 och jag kan verkligen längta efter att komma hit, säger Peter Linde som bland annat gjort statyn av Hjalmar Söderberg utanför Kungliga biblioteket, "Lärjunge" på Sergels torg och bysten av Alice Babs i Saltsjöbaden.

Brons innehåller 85 procent koppar, 10

procent tenn och 5 procent zink och rostas inte. Den konstnär som väljer att gjuta sin konst utomlands kan ha otur och få utbländad brons. Bergmans fick in en skulptur av Lena Cronqvist för reparation, den var gjuten i Thailand och hade börjat rosta.

– Genom att sätta en magnet på gick det

snabbt att konstatera att det inte var äkta brons. Magneter fastnar inte på brons, säger Leif Schölin.

DEN MEST OMFATTANDE skulptur de gjutit är Carl Milles "Dianafontän" vid Skytteholms herrgård på Ekerö. Ett annat stort jobb är hästarna på Blasieholmen som är placerade där drottning Kristina en gång hade sitt stall. Hästarna gjöts i stycken, kroppen i två delar och så benen, huvudet och svansen för sig.

Förlagan till de hästarna är 3 200 år gamla och finns i Markuskyrkan i Venedig.

– Det minsta vi gjort är små grenar och smycken. Men oavsett vad vi gjuter är det alltid fem millimeter tjockt, säger Tomas Broman.

Egentligen gillar de bäst det som är lite udda och som de bara gör i några få exemplar. Men de har återkommande pjäser som de ska gjuta ett visst antal av varje år, som statyetten till Rockbjörnen, DN:s utmärkelse Tidningspojken och Augustustatyetten.

– Det är klart att vi är glada för att vi har de stående uppdragen, men det är de andra uppdragen som är utmaningen och håller kreativiteten i gång, säger Tomas Broman.

DE FÅR OFTA frågan om de gjutit statyn av Margareta Krook utanför Dramaten. Men den är gjuten i Småland. Däremot är det Tomas Broman som har fixat värmen i henne. Till en början skulle nämligen Margaretha Krook vara ihopkopplad med värmesystemet på Dramaten, men det blev kallt på Dramaten eftersom värmen läckte ut genom statyn.

Nu har hon ett eget litet elsystem i sig.

Tolv personer jobbar på Bergmans, deras yrkesbeteckningar är gjutare, ciselör och patinerare. Med över 100 års erfarenhet är det svårt att konkurrera ut dem. Och i takt med att brons blivit av med stämpeln som mossigt och macho får de bara mer och mer att göra.

Alla skulpturer som lämnar Bergmans konstgjuteri förses med en patina och ett bivax som ger ett bra skydd de första åren. Med årens lopp får sedan verken som står utomhus en fin oxidering. I Göteborg, som ligger nära salthavet, blir oxideringen blågrön medan den i Stockholm är bara grön.

Får man ta på konstverk i brons?

– Egentligen försvinner väl patinan då. Men den bästa patinan på en bronshäst är väl när det syns att barn har suttit på den, säger Leif Schölin. ☺

"In Waiting" av Charlotte Gyllenhammar utanför Centrumkyrkan i Farsta. Någon vänlig själ har försett konstverket med mössa och en vante.

För Emil Jensen finns det två nya länder. Det som finns inom honom och det som finns runt om – i Sverige och i världen. Där finns förändringar i båda som han inte kan hålla tyst om. Därför är han mer politisk och personlig än någonsin på sin nya skiva och i föreställningen *I det nya landet*.

TEXT MARIA HAGSTRÖM BILD MAGNUS SANDBERG

SLAGFÄRDIG

Emil Jensen är ordkonstnären som har så taskig handstil att han som barn inte trodde sig kunna skriva. För det var ingen som kunde läsa unge Jensens texter. Hans motstånd mot det skrivna ordet gjorde att hans första låtar på pianot förblev ordlösa. Men så kom högsta-diet, tonåren, och han kände sig tvungen att uttrycka sig. Det fanns så mycket att säga. I dag är han känd för sina låttexter och mellansnack, det sjungna och talade ordet. På scenen varvar han låtar med spoken word, lyrik, ståuppkomik och tragik.

– Jag brukar lägga det politiska i mina mellansnack, men på den här skivan tog jag in det även i låtarna. Jag kunde inte hålla mig, för det finns så mycket om man lyfter blicken, säger Emil Jensen när han hängt av sig rocken och lagt ifrån sig sina stickade vantar med kvinnotecknet på.

Där utanför kaféfönstret pågår livet i det nya landet, i det land där Emil Jensen ser en ökande främlingsfientlighet, sexism, homofobi och egoism.

– Vi har ökande klyftor, inte bara ekonomiska utan även ökande klyftor i vem som har ordet. Det är en ganska stor grupp som inte kommer till tals i debatter: papperslösa, långtidssjukskrivna, förtidspensionerade, minoriteter. Det känns viktigt för mig, som ändå har ordet som artist, att prata om såna saker.

Ofta tar han hjälp av komik. I mellansnack har han pratat om hur det kändes att

kyssa Alf Svensson med sitt rödaste läppstift efter ett tal och om att han tycker synd om teckentolkaren i Almedalen som en bit in i Jimmie Åkessons tal får mjölksyra i armen efter att ha heilat mest hela tiden.

Politiskt korrekt är kanske inte ett sätt att beskriva Emil Jensen, men det är två ord som han definitivt tycker ska raderas ur vårt ordförråd.

– Det är så sjukt egentligen om man tänker på det, att när en människa engagerar sig för viktiga frågor så kan den beskyllas för att vara politiskt korrekt. Människor vill inte vara politiskt korrekta, men inte heller politiskt inkorrekta, så folk är ju livrädda för att vara nånting alls och vågar inte uttala sig. Och det leder verkligen bara till likgiltighet och rädsla.

EMIL JENSENS POLITISKA engagemang började i sjunde klass. Hans syster visade honom filmer om apartheid i Sydafrika och något väcktes till liv i honom.

– Bara ett halvår efter att det engagemanget väcktes i mig så upphörde apartheidssystemet. Inte för att det berodde på mig, säger han och skrattar. Men jag såg att saker faktiskt kan förändras till det bättre. Det gav mig kraft att blicka efter andra missförhållanden och problem.

Emil Jensen la märke till att det fanns mycket rasism i hemorten Hjärup i Skåne. Han blev antirasist, vilket ledde till att han kände ett ständigt hot om att få stryk.

– Nånstans kan jag nu i efterhand vara tacksam över att det var så obekvämt att vara antirasist där. För när jag märkte att jag trots det fortsatte att engagera mig blev det som en vaccinerings, då visste jag att oavsett hur obekvämt det är, oavsett om jag får stryk för det, så är det detta jag är.

Och stryk har han fått. För några år sedan gjorde han en cykeltour som fick ett brutalt slut i Trollhättan. Men vägen dit, 300 mil på cykel genom Sverige med "gitarrhelvetet" på ryggen som en manifestation för hållbarhet, var bara fin.

– Folk stod längs vägarna, tog hand om mig, bjöd in mig på mat. Det var så mycket genuin kärlek och värme.

Emil Jensen

ÅLDER: 39. **BOR:** Södermalm, Stockholm.
GÖR: Musiker, poet, krönikör, skådespelare, europeisk mästare i poetry slam, och ett eget program i P1, *Mellansnack med Emil Jensen*. **AKTUELL:** Skivan och föreställningen *I det nya landet*, på Södra teatern 20 och 21 februari.

MEN SÅ KOM han till Trollhättan och turnéns sista föreställning. Stor och fin publik och han tycker att det blev en bra avslutning. Men på väg hem till hotellet blev han förföljd, överfallen och misshandlad.

– Om jag inte hade haft med mig det där mottagandet och värmen från människor jag fått längs turnén så vet jag faktiskt inte alls hur jag hade tagit det. Men nu hjälpte det mig mycket, att ta mig igenom det rent psykiskt.

I det nya landet är inte bara hans mest politiska skiva, det är också hans mest personliga.

– För mig var det ett uppbrott precis innan premiären som fick en betydelse för

föreställningens innehåll, som handlar om uppbrott och saknad. Men jag märkte att det inte är så stor skillnad mellan det utåt-blickande samhälleliga och det inåtblickan-

menar att "skomakarens son har de sämsta skorna".

– Men om vi ska snacka om just psykvård så har jag förstätt på de många brev jag får

FÅ SAKER GÖR MIG GLADARE ÄN ATT MIN MUSIK HAR EN TRÖSTINVERKAN.

de personliga, till exempel att receptet för en fungerande demokrati är precis samma som för en fungerande kärleksrelation.

Han sjunger ofta om mänskliga svårigheter och vänder ut och in på sig själv. Han har en mamma som är utbildad psykolog och en pappa som är psykiatriker, men

att många människor som är i de allra svåraste situationerna lyssnar mycket på min musik. Få saker gör mig gladare än att min musik har en tröstinverkan. Det tror jag är det allra viktigaste nästans, att det är där allting börjar, att man över huvud taget orkar finnas och orkar känna.

Unga kvinnor – eller rättare sagt tjejer i tonåren – börjar alltmer synas i brottsstatistiken i egenskap av utövare av allt grövre våld. Under 2000-talet har allt fler tjejer som skadats av andra tjejer kommit till Södersjukhusets akut. Situation Sthlm har träffat Helena, som tidigare utövade våld mot andra tjejer. TEXT MARIA LINDÉN FOTO JOEL NILSSON

TJEJER SOM SLÅSS

Den 25 oktober förra året överföll ett gäng tjejer en 50-årig kvinna i Skarpnäck.

Kvinnan var på väg hem från jobbet när ett tjejgäng plötsligt slog ner och misshandlade henne. Innan de sprang därifrån stal de kvinnans bag-in-box. Eftersom de råkade fastna på t-banans övervakningsfilm kunde polisen snart identifiera några misstänkta.

Det visade sig att tjejerna i gänget kommer från hela Stockholms län och är tonåringar. Kriminalinspektör David Lundgren vid Söderortspolisen utreder fallet. Han ser allvarligt på det inträffade eftersom de misstänkta är så unga.

– Det är inte bara en tjej som misstänks ha misshandlat kvinnan i Skarpnäck, utan det är flera tjejer som slagit och sparkat offret i huvudet. Att de sparkat målsäganden i huvudet när hon låg ner är ett livsfarligt våld. Det är viktigt att stoppa detta i tid. Fortsätter man med den här typen av brott kan det vara svårt att komma ur beteendet.

Händelsen i Skarpnäck är ett färskt exempel på det som kallas tjejvåld – gatuvåld där gärningsmännen är unga kvinnor och offren nästan alltid av samma kön.

Fram till år 2000 var tjejvåld av det här slaget ganska ovanligt, men runt millennieskiftet märktes en förändring. Då började Södersjukhuset få in våldsskadade tjejer

som skadats av andra tjejer samtidigt som polisen började lägga märke till tjejer som misshandlade i grupp ute på stan.

HELENA ÄR 23 år och bor just nu på ett stöd-boende i centrala Stockholm.

För ett halvår sedan bestämde hon sig för att förändra sitt liv helt och bröt med kri-

JAG HAR SPELAT PÅ TJEJKORTET GANSKA MYCKET. DET ÄR INGEN SOM TROR ATT LILLA JAG KAN VARA SKYLDIG, LIKSOM.

minalitet, alkohol, droger och våld – med andra ord det liv hon levde i 10 år.

På eget initiativ tog hon kontakt med sociala myndigheter för att få den hjälp hon egentligen hade behövt redan i skolan.

Osentimentalt och rakt på sak berättar hon att hon aldrig räknade med att få uppleva sin 25-årsdag, men att hon nu ser ljusst på framtiden. Hon har kapat banden till kriminellt umgänge, har inte tagit några återfall och har just genomgått ett konsekvensprogram i Unga i X-cons regi där hon träffat brottsoffer och polis för att få perspektiv.

När jag säger att hon ger ett beslutsamt intryck slår hon ner blicken, låter minst tre gånger så gammal som hon är och konstaterar sorgset:

– När man går på fler begravningar än bröllop så orkar man inte längre. Jag gick på sex begravningar förrförra året. Förra året gick jag på tre. Jag har begravt många

bästa kompisar.

Hennes drickande började på mellanstadiet.

De dagar hon inte skolkade utan faktiskt var i skolan var hon full – ”stank sprit” – och förvarade alkohol i skåpet. Att hon är tjej tror hon är en av de bidragande orsakerna till

att hennes beteende kunde passera utan att vuxenvärlden ingrep.

Tjejer kommer undan lättare, menar hon, både i skolan och ute på gatan. Å andra sidan döms tjejer hårdare av samhället om det går riktigt illa.

– Jag har spelat på tjejkortet ganska mycket. Det är ingen som tror att lilla jag kan vara skyldig, liksom. När man vet att man kan göra mycket mer än killar så försöker man pressa gränserna, se hur långt man kan ta det. Men om det går riktigt illa för en ung tjej, då ses det som en katastrof av samhället. Då ska hon sät- ▶

tas i fosterhem och allting, medan en kille med samma problematik bara ses som "lite stökig".

HELENA VAR 13 år när hon använde våld för första gången. Då slog hon ner en kille med en träpåk i självförsvar i ett fotbollsbråk. Killen låg blodig kvar på marken när Helena sprang därifrån.

Veckan efter var helt svart. Hon gömde sig hos en kompis och dövade ångesten med alkohol och droger. Killen levde, men det visste inte Helena.

– Jag trodde att jag hade dödat honom och det var ju inte det som var meningen. Det var inte så här mitt liv skulle bli. Barnomsdrömmen var att jag skulle bli uppfinnare. Jag är egentligen väldigt snäll. Jag vill inte slåss. Jag vill göra bra saker.

Av vuxenvärlden har Helena ofta fått höra att hon "hamnat" i fel umgängeskrets. Att det är synd om henne som "behöver stå ut". Men den passiva roll hon tilldelas tycker hon inte stämmer med verkligheten.

– I själva verket är det jag som letat upp umgänget och ibland är det jag som dragit i gång och hetsat alla. Det är jättekonstigt. Det borde vara lika för tjejer och killar. Står vi fyra personer och är helt blodiga och en är tjej, då får hon gå hem, medan de tre killarna tas med till stationen.

Helena har aldrig varit medlem i något renodlat tjejgäng, men har bråklat med dem i tunnelbanan och är väl förtrogen med deras värld.

– Det handlar inte om att komma över pengar eller mobiltelefoner, det handlar om att det är en kick att slåss. De här tjejerna är yngre, de är barn som håller till på perrongerna och vill provocera fram bråk.

Det gällde att inte låta sig provoceras.

– Det var bara att sitta och hålla tyst och vänta på tunnelbanan. Oftast hade jag "fel" grejer i väskan, allt från en fjäderbatong till gräs, som kunde skada antingen tjejerna eller mig om polisen kom.

Nu är dagarna med våld, fjäderbatong och droger i väskan över. Och hennes drömmar liknar många andra 23-åringars. Hon hoppas på praktikplats och så småningom jobb och egen lägenhet. Hon har stöd från nya pojkvännen, från familjen och från Unga i X-cons.

ENLIGT BRÅ, Brottsförebyggande rådet, har antalet kvinnor som misstänkts för våldsbrott ökat i hela landet sedan nittioalet.

Antalet har tredubblats sedan början av 2000-talet och ökningen sker snabbare bland kvinnor än bland män.

I Stockholm har ökningen av antalet kvinnor som misstänks för våldsbrott ökat från 9 till 17 procent de senaste tio åren.

År 2000 sjönk åldern drastiskt på gatuvåldsskadade brottsoffer som kom till akuten på Södersjukhuset. Samma år blev antalet tjejer som skadats av andra tjejer för första gången mätbara i procent på Södersjukhusets akutmottagning.

– Vad gäller flickor som våldsskadats av andra flickor har antalet stegrats under hela 2000-talet – från 6 procent år 2000 till dagens 21,67 procent, säger Sören Sanz som är vårdadministratör på Södersjukhusets akutmottagning och leder sjukhusets antivåldsgrupp.

Trots att en större andel kvinnor blir

misstänkta för till exempel våldsbrott, hot mot tjänsteman och misshandelsbrott finns ingen statistik som tyder på att kvinnor rent generellt blivit mer aggressiva.

Mycket av ökningen kan förklaras med andra faktorer, som ändrade levnadsvanor, attitydförändringar och anmälningsbenägenhet, enligt Jenny Yourstone, forskare och doktor i psykologi vid Kriminalvården.

– Männerna står fortfarande för merparten av det grövre, fysiska våldet. Skulle kvinnor per definition ha blivit mycket mer aggressiva så skulle det spilla över i den grövre statistiken.

KRIMINALINSPEKTÖR GUNILLA BLOMBERG har genom åren mött många unga kvinnor i Stockholm som misshandlat och ränat.

När hon första gången kom i kontakt med

UNGA KVINNORS VÅLD

I STOCKHOLM HAR andelen kvinnor som misstänkts för våldsbrott ökat från 9 till 17 procent de senaste tio åren. (Källa: Sven Granath, Brå)

ÅR 2000 VAR andelen tjejer i åldern 15–24 som våldsskadats av andra tjejer som kom till Södersjukhusets akut 6 procent. 2005 hade siffran stigit till 8 procent. År 2010 var siffran uppe i 19,5 procent. Nu är andelen 21,67 procent.

DE ALLRA FLESTA våldsskadade är ensamma ungdomar mellan 15 och 24 år som är utomhus i offentlig miljö natten mot lördag och natten mot söndag klockan 23–04.

BLAND DE GATUVÅLDSSKADADE som kommer till Södersjukhuset är tjejernas skador lindrigare än killarnas. Det gemensamma är att våldet främst riktas mot ansikte och huvud. Södersjukhuset varnar och är oroliga för de skullskador som förorsakar de flesta dödsfallen bland gatuvåldsskadade. (Källa: Antivåldgruppen, Södersjukhuset)

renodlat tjejevåld var det i form av mobbning i skolmiljö. När Gunilla Blomberg började arbeta som utredare på ungdomsroteln 1999 la hon märke till att allt fler tjejer börjat misshandla i grupp ute på stan.

Hon såg också en utveckling där allt fler tjejer övergick till killarnas våldsbeteende och använde knytnävar och sparkar.

Vilka tjejer ligger i riskzonen?

– Ofta är det tjejer med dålig självkänsla som känner sig misslyckade. Många gånger har de misslyckats i skolan och skolkat. De saknar stabilitet i hemmet och upplever att de blivit lämnade att klara sig själva. Ju tuffare yttre, desto skörare inuti, är min erfarenhet. Där är det ingen skillnad mellan killar och tjejer.

Hon beskriver ett typiskt scenario. Skolkande tjejer från olika skolor börjar umgås och stämmer träff med varandra ute på stan dagtid.

– Den nya tillhörigheten, den som gör att man inte längre känner sig som ”sämst i klassen”, är värd så mycket att man följer med de nya kompisarna på vad som helst – från att stjäla saker till att köpa droger och råna. Till en början kanske man håller en jacka eller tar emot stöldgods. En dag står man där med en batong eller kniv i handen och leder rånet.

– Modet att göra sitt första rån kommer från alkohol och droger som det bjuds på. Många beskriver att de får en ”kick”, ett energipåslag just när man rånar.

De senaste åren har antivåldgruppen på Södersjukhuset sett en utveckling där tjejers våld blivit grövre.

Före 2010 fanns det inget fall med knivskadade tjejer som skadats i gatuvåld. 2012 kom det in 10 knivskadade tjejer till akuten på Södersjukhuset.

DET FINNS INGA entydiga svar på varför tjejevåldet ökar.

Sven Granath, kriminolog och forskare vid Brå, säger att en vanlig förklaring är att den allmänna toleransen för våld minskat och att tjejevåld därför uppmärksammas mer. Allmänheten är mer benägen att rapportera till polisen och polisen är mer benägen att ta emot anmälningar. Det lindrigare våldet som man tangerat att se mellan fingrarna på tidigare, som att en tjej slåss på gatan, viftar man kanske inte bort lika lätt.

– Men det finns några reella förändringar också. Förväntningarna på att ta plats i

gatumiljön har kanske ökat hos tjejer. Om kvinnor kan kliva fram på legala områden kan en del kvinnor även kliva fram inom illegala områden, säger Sven Granath.

Han tror också att det kan finnas en frustration.

– Vissa tjejer kanske inte kommer från så jämställda miljöer och det kan skapa en frustration. En del tjejer kanske inte har möjlighet att förverkliga sig själva och prestera inom områden som skolan. Tjejer som kommer från hem med sämre resurser. Vad

JAG TRODDE ATT JAG HADE DÖDAT HONOM.

ska de göra? Jo, de kan åtminstone skaffa sig makt gentemot andra tjejer på gatan.

Att en tjej lämnar en kriminell livsstil och förändrar sitt liv är något kriminalinspektören Gunilla Blomberg vet är fullt möjligt. Hennes syn på framgångsrikt polisarbete är att man med hjälp av kompetenta förhörsledare få en ung människa att själv välja bort kriminalitet och vilja förändra sitt liv. Motsatsen till sätta dit-mentalitet.

– Vi som sitter med dessa ungdomar måste ha klart för oss att genom att bygga förtroende och tillit och vara med och stötta kan vi göra skillnad i den unga personens liv.

HELENA TROR ATT skolans och vuxenvärldens blindhet inför tjejers problematik och nedläggningar av fritidsgårdar är en del av förklaringen till det ökade tjejevåldet.

– När jag gick i högstadiet fanns det ungdomsgårdar, men de började bli färre. Nu är nästan alla borta. Det finns ingenstans att ta vägen. Vad ska man göra? Man kan inte sitta hemma med mamma och pappa när man är 16 år en fredagskväll. Jag tror att ungdomar är argare i dag än vad de var förut.

För ett par år sedan hade Gunilla Blomberg ett ärende där ledaren för ett tjejrånargång som höll till i Stockholms city oväntat erkände alla rån och alla misshandelsbrott hon utfört.

När Gunilla Blomberg frågade den unga gängledaren varför hon plötsligt erkände allting löd svaret:

– Det beror på en fråga du ställde. Frågan: Hur vill du bli? Jag vill inte bli sån här. Och så var det en annan sak – jag gillar dig.

STOLT AN, AUF, HINTER

alvseklet vittjar sitt slukhål.

Ungefär mitt i Kraftwerks konsert – den andra av fyra på Cirkus – känner jag illamåendet sakta stiga uppför matstruppen likt en ljummen silkesmask i ett snöre. Det

är de retrofuturistiskt eleganta och stramt stilliserade tredimensionella animationerna som hela tiden projiceras bakom bandet som till slut får det att kännas som sjögång.

Vi befinner oss på Autobahn. På ett vis finns det fog att anse att vi egentligen aldrig befinner oss någon annanstans under hela konserten – bildligt talat – då alla projicerade siffror, bokstäver, dansande skyltdockor, satelliter, rymdskepp, stadsmiljöer, cyklister, rektanglar, neonskyltar, och inte minst de fyra herrarna i sina kroppsnära, unisexoveraller bakom T-formade pulpeter, an knyter till idén med just en autobahn.

Transportsträckan som leder mot någonting svärgripbart. Uträknat och planerat. Som länkar samman. Erbjuder en flyktväg, binder samman och skiljer av – någonting större än tanken, någonting som finns längre framför oss än dit blicken nu orkar och kan.

Jag sväljer. Sitter kvar. Vänder mig om och tittar upp och runt omkring mig och inser att det måste se märkligt ut från scenen att blicka ut över en publik som ser ut som på den där bilden från en amerikansk biograf från femtiotalet, tagen i samband med visningen av någon tidig 3D-film.

MIN RELATION TILL Kraftwerk är inte vidare homogen.

Jag har känt till deras existens ungefär lika länge som jag intresserat mig för musik. Jag minns naturligtvis syntarna och deras smink, deras geometriskt intrikata frisyrier och märkliga stövlar, deras vilja att se blasé och maskinella ut, jag minns yxiga danssteg på tränga dansgolv, nylonskjortor och smala slipsar, bleka flickvänner och monotona beat.

De lyssnade på Kraftwerk. Antog och antar jag.

Eller så trodde jag bara det för att de såg ut som jag trodde att personer såg ut som lyssnade på Kraftwerk.

Lyssnar. Tittar. Försöker begripa om det är datorer eller keyboardar de spelar på, inser efter en stund att det nog är en sorts kombination, för då och då kan man se en hand röra sig i takt med en melodisk figur.

I en del långa passager – det är ju i princip instrumentalmusik, sången mest ett stöd, fraser, drivna genom förvrängare – syns det tydligt att de inom ramen för den musikaliska verksamhet de bedriver improviserar och jamar: det avslöjas av hur de tittar på varandra på ett speciellt sätt, liksom sneglar. Och till viss del också i lutningen på kropparna över pulpeterna.

Detta sker inte ofta. Men det sker tillräckligt ofta. Och de stunderna blir till viktiga små knappålsstick i den perfekta fond av teknik och framtidsvision som Kraftwerk gjort det till sin mission att visa upp.

Där maskin och människa utgör bärande beståndsdelar i bandets artistiska vision, en vision sprungen ur krigsruiner och det ofrånkomliga arvet att härstamma från just Tyskland.

**JAG MINNS SYNTARNA
OCH DERAS SMINK, DERAS
GEOMETRISKT INTRIKATA
FRISYRER OCH MÄRKLIGA
STÖVLAR, DERAS VILJA ATT SE
BLASÉ OCH MASKINELLA UT**

Vid ett tillfälle blir det en extra lång paus mellan två låtar. Publiken visslar och applåderar. De självlysande rutnäten på bandets scenkläder fluorescerar ett lila ljus.

Telefoner i luften. En blixtnär ljus över några huvuden nedanför mig. I luften ovanför dem svävar några gula rektanglar i 3D.

OCH DET ÄR NU jag för första gången inser och känner av hinnan. Den tunna, nästan osynliga hinnan – den som gör att jag aldrig tar mig in i musiken, aldrig drabbas av den på djupet. För det är så tydligt att det ska och måste finnas någonting mellan mig och musiken för att den ska bli till, för att upplevelsen ska infinna sig.

För att utrymmet där just maskinen och människan kan mötas ska skapas.

3D-glasögonen i papper man får i entrén, grafiken, de gånger Ralf Hütter "sjunger" är rösten filtrerad och driven genom elektroniska filter, avhumaniserad.

Jag förstår det till slut, förstår att det är så det måste vara. Att distansen mellan oss och dem måste förbli intakt, vårdas och ombesörjas, för att hålla en artistisk och konstnärlig vision vid liv.

Men för mig blir detta ett oöverstigligt hinder.

Inte så att jag värderar detta i termer av bättre eller sämre musik – det är en strikt smakfråga och att Kraftwerk gjort ett antal bra låtar är ställt utom allt tvivel. Det handlar i stället om vilken upplevelse de vill förmedla, på vilket sätt de vill göra det, och hur nära jag därmed kan ta mig deras idéer.

Musiken tar sig aldrig närmare mig än de 3D-animationer som emellanåt svävar runt ovanför och framför dem vill ge mig illusionen av att befinna sig.

Var det, i ett vidare perspektiv, placerar mig i ekvationen maskin/människa har jag ännu inte funderat klart på. ☹

UPPLEVELSEN BLIR SÅ MYCKET MER MED BRA UTRUSTNING

 NATURKOMPANIET

GÄVLE | GÖTEBORG | HALMSTAD | HAPARANDA | HELSINGBORG
JÖNKÖPING | KARLSTAD | KRISTIANSTAD | LINKÖPING | LULEÅLUND
MALMÖ | NORRKÖPING | STOCKHOLM | SUNDSVALL | UPPSALA
VÄSTERÅS | ÖREBRO | ÖRNSKÖLDSEVIK | ÖSTERSUND

WWW.NATURKOMPANIET.SE

Situation Sthlms försäljare Jan Andersson är en dalmas med Söderblod. Han vill vara "mitt i snurren" och det tycker han att han är vid Katarinahissen vid Slussen. Där är han mitt i den stad som nu för tiden är hans drog. BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Den här platsen får mig att känna frihet. Jag kan ta tåget eller båten vid kajen och bara sticka åt vilket håll jag vill. Det är ju som mitt i stan. Jag gillar att vara mitt i allt, mitt i snurren.

Jag är egentligen från norra Dalarna, född och uppvuxen i Älvdalen. Men jag har Söderblod i mig. År 2000 fick jag veta att min mor, som är fosterbarn, hade sin mor här i Stockholm. När mamma var liten sålde min mormor sin kropp för att få mat och socialen tog hand om min mor och skickade henne till byn jag är från. Men det var här på Söder hon först växte upp. När hon berättade det för mig sa jag att nu har jag äntligen ett lag att hålla på: Hammarby. Sedan dess har jag alltid burit Bajenkeps. Hemma i Dalarna tyckte de att man var lite knäpp då.

Jag har längtat hit och 2007 flyttade jag. Jag känner mig trygg här fast det är en storstad. Det är ganska anonymt och ingen dag

är den andra lik. Är ofta på Söder för att fotografera och jag går gärna till Katarinahissen och nynnar på "Just idag är jag stark" som man sjunger på Hammarbymatcherna. Jag trivs här, så det är synd att de ska riva gamla Slussen.

I Stockholm känner jag inte för att ta droger som jag gjorde förut. En del undrar varför jag ska vara i Stockholm där det finns mer droger, men nu har jag en annan drog – staden. Jag är hög hela dagarna.

Vänner jag haft förr är tyvärr borta för mig, men nu träffar jag människor som är som jag, och andra, genom att jag säljer Situation Sthlm i Fruängen och vid Katarinahissen. Jag bor tillfälligt på ett hem som heter Krinolin. Det är helt okej, men min största önskan är ett eget litet rum med dusch och säng. Och att kanske träffa en söderböna. Farsan sa alltid: En söderböna ska du ha Janne, de är bra. Vi får se, jag söker. 📍

"De saknar vuxna att vända sig till"

BOTORG FÖR UNGA HEMLÖSA HAR UTVÄRDERATS

UNGA VUXNA SOM har hamnat i hemlöshet har en sak gemensamt – de saknar vuxna att vända sig till.

I två år har personer mellan 18 och 25 år kunnat vända sig till projektet Botorg för unga vuxna för råd, stöd och i vissa fall tillfälliga boendelösningar.

– De kommer hit för att de inte har andra alternativ, säger Linnea Hanning, socialsekreterare och författare till slutrapporten om projektet.

Botorg har nu blivit en permanent verksamhet i Stockholms stad.

– Jag känner mig stolt över allt som har gjorts. Det har hänt mycket och det finns en annan medvetenhet inom stadsdelarna, och dessutom har antalet härbärgesplaceringar minskat för första gången på många år, säger Linnea Hanning.

Den främsta anledningen till att Botorg startades var att allt fler unga sökte sig till stadens härbärgen. Nu har utvecklingen vänt. År 2011 var det 85 unga vuxna i åldern 20–24 år som sov på härbärgen, 2012 var de 50 stycken.

Varje morgon kollar personalen om några personer under 25 år sovit på stadens härbärgen och försöker komma i kontakt med dem.

– De flesta vill träffa oss, de har hög motivation i den här åldersgruppen, säger Linnea Hanning.

Ofta har man då kunnat hitta andra kortare placeringar för dem på något av stadens boenden eller i något av de sex rum som Botorg haft i sina lokaler.

FÖR DEM SOM har bott hos Botorg har personalen fungerat som ställföreträdande föräldrar som både sätter gränser och ger stöd, enligt en utvärdering gjord av forskare vid Centrum för psykiatrforskning vid Karolinska institutet.

Bakom hemlösheten döljer sig ofta en konflikt inom familjen eller fosterfamiljen, men personalen på Botorg har också träffat många som helt saknar föräldrar i Sverige.

– Vi har haft kontakt med ganska många ensamkommande flyktingungdomar. Ofta har de haft nånstans att bo, till exempel på boendet Palatset. Men där har de sen fallit för åldersstreck, de får inte bo kvar när de fyller 21. De som kommer till oss har inte hittat någon lösning då. De är inte bara ensamkommande,

Linnea Henning och Britt Lindvall, socialsekreterare som hjälper unga hemlösa.

Botorg VÄNDER SIG TILL människor mellan 18-25 år som befinner sig i en hemlöshet eller riskerar att bli hemlös. Under perioden 120301–130630 har Botorgs öppna rådgivning haft totalt 915 kontakter. 61 procent var män, 39 procent kvinnor. 35 procent uppger att de har ett missbruk. Och 35 procent uppger att de lider av psykisk ohälsa. Mer än hälften tillhör den yngsta gruppen, 18–21 år. 79 personer fick akut logi och korttidsboende. **DEN ÖPPNA RÅDGIVNINGEN** finns på Kungstensgatan 28, öppet tisdagar och torsdagar klockan 13–15, övrig tid enligt överenskommelse. Telefon: 08-508 256 70. **BOTORGS BOENDE** är nu stängt, men istället finns boendeplatser via Boende- och behandlingsenheten.

de är ensamma här också, säger Britt Lindvall, socialsekreterare på Botorg.

De som har blivit intervjuade i utvärderingen har nästan alla tidigare bott i något boende via socialtjänsten, det har då handlat om vandrarhem, hotellhem eller härbärgen. De har också tillbringat nätter ute, på nattbussar, på tunnelbanestationer, i tvättstugor, i trappuppgångar, i källare, i miljöstationer och på gym.

FORSKARNA HAR SETT att deras känsla för sammanhang, det vill säga huruvida de upplever livet som hanterbart och meningsfullt, är betydligt lägre än hos andra i deras ålder. De upplevde också sin förmåga att påverka sin livssituation som lika liten som människor som varit långvarigt

hemlösa gör. Men under tiden de bott hos Botorg säger de har kunnat samla tankarna och börja planera sin framtid.

Tillsammans med de som besökt Botorg för rådgivning tycker de att de fått ökad kunskap och bättre förutsättningar att få ett stabilt boende.

– Fler och fler har fått träningslägenhet, vilket är bra eftersom man då får fortsatt stöd och det leder vidare till egen lägenhet. Men oftast är man hänvisad till den ordinarie bostadsmarknaden, säger Linnea Hanning.

Vad har varit största utmaning under projektet?

– Att det inte finns några bostäder i Stockholm, säger Britt Lindvall.

Solidaritetsmarknad i Kärrtorp

Stockholm har fått en ny loppmarknad – Solidaritetsmarknaden. Här jobbar hemlösa EU-medborgare tillsammans med boende i Bagarmossen. Arrangörer är Solidaritet för 17, från nätverket Linje 17 som tidigare bland annat arrangerat de uppmärksammade manifestationerna mot rasism i Kärrtorp.

Solidaritetsmarknaden funkar så att människor skänker prylar och kläder som sedan säljs av EU-medborgare.

– Det blev väldigt lyckat, responsen har varit jättepositiv, säger Sara Hedberg, boende i Bagarmossen/Kärrtorp, och berättar att de på tre timmar tjänade ihop pengar som räckte för att de 15 hitresta som deltog skulle ha råd att resa hem till sina familjer och barn.

En hemfärd, men också pengar till mat, vård och skola, är vad de hade uppgett var det största behovet.

Projektet började i december efter att personer från Linje 17 tog kontakt med människor som brukade samla pengar i en mugg utanför de lokala matvarubutikerna. De hade ett möte och planerade tillsammans vad som kunde göras. Sara Hedberg är noga med att betona att det är ett horisontellt arbete, inte välgörenhet.

– Solidaritetsmarknaden är också viktig som en antirasistisk markering. De har berättat för oss att de utsätts för mycket förakt, säger hon.

Den 25 januari hölls marknaden för andra gången på Lagaplan 6, i samarbete med Bagarmossens kyrka. Den kommer att arrangeras fler gånger längs tunnelbanans linje 17.

– Det här är ett lokalt projekt, men vi hoppas att det ska sprida sig till andra platser i Stockholm, säger Sara Hedberg.

MARIA HAGSTRÖM

778

kronor av din skatt går till social hjälp inom Stockholms kommun, om du har en månadslön på 25 000 kronor. På skattkollen.se kan du kolla vart dina kommunala skattekrönor tar vägen. Mest går till skolan: 2194 kronor för 25 000-kronorslöntagaren. Trafik- och stadsplanering får minst: 37 kronor.

MINA DRÖMMAR

KOCK TILL SJÖSS

– **DET BÖRJADE** med att vi åkte på en kryssning till Finland när jag var åtta år. Familjen satt och åt och jag stod vid smörgåsbordet, imponerad av all mat. Jag frågade en av kallskänkorna hur de gjorde maten och om jag fick se köket.

När den lilla killen fick stiga in i fartygets kök och såg maten tillagas på stekytor många gånger större än mormors stekpannor, då sa han till kocken att han också ville bli sjökock en dag.

Situation Sthlm-försäljaren Vargen Janssons intresse för mat hade väckts redan vid mormoderns spis. Han hade en nära relation med sin mormor och hennes matintresse smittade av sig. Varje dag efter skolan sprang han direkt in till henne, tittade på när hon lagade mat och fick hjälpa till att hälla mjölk i såsen.

Han kommer särskilt ihåg när grannens kor fick kalvar och grannen kom över med färskmjölken som mormor gjorde kalvdans på.

– Det blev så gott. Och min mormors Janssons frestelse, den smälte i munnen.

HALVA SLÄKTEN VÄXTE upp på en gård i Sorunda. Mormor bodde i det största huset och i husen runt om bodde Vargen Janssons morbror med familj och moster med familj och han själv bodde med sin mamma och sina syskon.

– Min pappa var inte närvarande under uppväxten. Jag träffade honom igen först när jag var tolv, tretton år. Men däremot var det som att jag hade två mammor. Mormor var som en mamma. Jag var trygg med henne och när jag hade kärleksproblem var det mormor jag gick till.

Det var hos henne alla på gården dagligen samlades när det var dags för middag.

– Hon lagade till 20 stycken personer morgon och kväll. Men den som satte sig upp mot henne blev utan mat, hon var stenhård.

Vargen Jansson släppte aldrig drömmen om att bli sjökock. Tio år efter att han som barn var på kryssning öppnades den köksdörren igen. Han var 18 år och befann sig på kryssningsbåten Apollo III när han plötsligt hörde någon svära högt över att de var en man kort i köket, att de behövde någon som kunde ta hand om disk och skala potatis. Vargen Jansson var snabbt framme och anmälde sitt intresse. Han fick genast hoppa in i köket, och där blev han kvar i tio år.

– Kocken lärde upp mig. Var det nåt jag inte kunde om matlagningen så förklarade han.

Där lagade de mat åt 960 passagerare, de flesta pensionärer och familjer som åkte på en 24-tim-marskryssning till Mariehamn. De jobbade tio dagar i sträck, och var sedan ledig i tio. När de hade några timmar fritid ombord brukade de gå till dansbaren, prata med passagerare eller sitta i mässen och spela kort.

Vargen Jansson fick sedan jobb på den större båten M/S Kalypso.

– Köket var fyra gånger större och det var slitsammare. Den tog 1800 passagerare och det var en festbåt. Men jag stordes inte av det, jag var ju nästan bara i köket.

EFTER M/S KALYPSO gick han vidare till M/S Viking Sally, men när båten såldes och började gå andra turer

Stannade upp där ute på havet, kastade i blommor och en präst predikade. Det var så tragiskt.

Några år senare lämnade han sitt arbete till sjöss. Kocken som han hade jobbat med gick bort och den speciella stämningen som hade funnits i köket försvann. Vargen Jansson tappade lusten.

KOCKEN LÄRDE UPP MIG. VAR DET NÅT JAG INTE KUNDE OM MATLAGNINGEN SÅ FÖRKLARADE HAN.

följde inte Vargen Jansson med. Och med facit i hand var det tur att han inte gjorde det - Viking Sally bytte namn till Estonia.

– Tre av mina arbetskamrater som fortsatte att jobba där lever inte idag. Jag var i chock när olyckan hade hänt. Vi åkte ut tillsammans med anhöriga för att ha en minnesstund.

– Men tiden till sjöss var en underbar tid, att få jobba med folket på båten och att få beröm för det man gjorde.

Hans specialitet var Janssons frestelse, och det är det fortfarande. Efter mormoderns recept.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARC FEMENIA**

CITAT

” En gång hyrde prins Bertil och prinsessan Lilian kaptenssviten. De lämnade inte sviten under resan och det var jag och en kallskänka som ordnade med maten till dem. De var enormt trevliga.”

” Jag älskar sjön. Jag hade en egen liten jolle som barn. Så fort sommaren kom och man satte i båten var jag nästan mer på sjön än på land. Kanske är det därför jag ville jobba till sjöss.”

” En dröm jag hade var att bli bilmekaniker och ha amerikanare, kunna serva mina egna bilar i stället för att lämna in dem. Jag jobbade som mekaniker i tonåren och var raggare på 70-talet.”

MED EGNA ORD

POESI

Förlusten

● Jag lämnar diskbänken och förflyttar mig till vardagsrummet för 511:e gången. Han sitter i soffan med V75-kupongen framför sig, förflyttar blicken långsamt mot tv-skärmen.

Men titta här.

Jag ställer mig vid tv:n och inväntar att hans blick ska fokusera sig på skärmen. Strunta i siffrorna högst uppe, här är första loppet vilken häst har vunnit? Jag pekar på sjuan.

"Sju", säger han. "Har vi sjuan", frågar jag i samma stund som jag sätter mig bredvid honom.

"Ja". Jag återgår till platsen och fortsätter. "Här är lopp två, vinnare är..."

Långsamt drar jag fingret till höger på tv-skärmen till vinnande hästen för att ge honom en chans att hänga med.

Jag upprepar proceduren till sista loppet.

När jag lämnar rummet tittar han besviket på kupongen. Jag återgår till det kalla diskvattnet.

"Jävlar", skriker jag strax efter att vinglasat glidit ur min hand, ljudet likt ett barns snyftande när mina öron när jag hänger över diskbänken med blicken mot det en gång så vackra kristallglaset.

Ljudet från vattnet som rinner genom de gamla rören överröstar ljuden från vardagsrummet. "Ingen fara, ingen fara" skriker jag efter det att jag tagit mig samman.

Om han är mest besviken på den nya situationen eller att vi inte vunnit vet bara han.

Jag vet vilken förlust jag är mest besviken över.

Om pappa inte haft så jävla bråttom efter kupongen när resultatet skulle läsas upp på Sportnytt. Kanske, kanske han inte hade ramlat. Kanske allt hade varit som...

IRENE

LÄS MER

hemlos.situationsthlm.se

Min bästa vän

● Vi började umgås som tonåringar och sen dess har vi hållit ihop i vått och torrt.

Min mamma var inte förtjust i hen.

– Hen är inte bra för dig, hen kommer att dra ner dig i fördärvet.

Låt oss för enkelhetens skull ge hen ett namn. Ann-Bert blir bra.

Under tonåren höll vi ihop i vått och torrt. Det var många som försökte sära på oss.

– Ni är inte bra för varandra.

Då jag bildade familj tappade vi kontakten med varandra under några år. När jag var runt trettio började vi träffas igen. Vi tillbringade semestrar, julhelger, midsommar och nyårshelger tillsammans.

Ann-Bert fanns där jämt för mig när jag var ledsen, ensam, stressad, ja, i alla svåra situationer. När vi inte träffades på ett tag saknade jag hen, det var som jag slutade leva.

Jag kunde inte andas, fick liksom ingen luft, svetten började rinna och hjärtat slog så fort så fort att jag var övertygad om att det skulle hoppa ur bröstet på mig och lägga sig där på bordet och stirra hänfullt mot mig.

Det spelade ingen roll vad läkaren sa, jag trodde honom icke. Jag blev sjukskriven. Alla dessa förbannade frågor från chefen och Försäkringskassan gjorde mig bara sjukare. Tappade matlusten, fick sömnproblem, tappade tidsuppfattning och därmed verklighetsuppfattning.

Livslust kunde jag inte stava till längre.

MAMMA HAR ALLTID sagt: "Vill du bli av med dina vänner så ska du flytta ihop med dem."

Varför skulle jag börja ta råd från mamma efter alla åren, det skulle bli för svårt att sålla?

Jag kunde inte säga nej när Ann-Bert stod där ensam med sin väska.

– För dig står alltid dörren öppen!

Inte frågade jag om mina barns åsikt. "Du älskar Ann-Bert mer än oss", sa dom innan dom flyttade ut.

Hur skulle jag kunna välja, jag som aldrig har haft något alternativ. Välja bort den ena för den andra – det var som i krigsfilmen *Sophies val*. Välja mellan dottern och sonen.

Hon gjorde sitt val eller tvingades – det förföljde henne och tog slutligen hennes liv. Det är alla beslut jag tagit genom åren som har gjort mitt liv outhärdligt – att inse att de är oåterkalleliga.

Det går inte att suddas ut och göra om, rätta till – nej det som är gjort är gjort. Det är den smärtan jag försöker komma ifrån i dag.

Tänk så fort det går att ta ett beslut som du sen tvingas leva med i en evighet.

JAG VAR SÅ svag när hen installerade sig hos mig. Utan motstånd började hen bestämma vad jag skulle ha på mig, vilken volym jag skulle ha på rösten. Var det inte så att jag pratade för tyst så det icke kunde höras vad jag sa, så skrek jag så hen fick skavsår av mitt eviga babblande.

Jag passade inte längre i mitt långa, ljusa glansiga hår som jag lovat att aldrig klippa. Nu stod hen där med saxen i högsta hugg och mina tårar ändrade ingenting. Vi skulle inte lägga ner pengar på frisörsalong, kort hår var lättare att sköta, tänk så mycket pengar vi skulle spara in på schampo under vår livstid.

Till slut var jag osäker på om det var håret eller en livstid tillsammans med hene jag grät över.

Hårt bröd och mina som hen uttryckte det idéer om vegetarisk kost slopades, TV-kontrollen höll hen stenhårt i handen.

Sen började Ann-Bert handgripligen ge sig på mig. Det skulle dunkas in vett i min skalle.

Jag gick för jämnan omkring med blåttiror och haltade. Jag vågade inte gå ut längre. Mina övriga vänner och släktingar tappade jag kontakten med.

Det spelade ingen roll vilken tid på dygnet jag klev upp så satt Ann-Bert där i soffan och blängde hatiskt på mig. Jag vågade inte möta blicken av rädsla att mina tankar skulle avslöjas. Jag var rädd för mitt hat, så många gånger jag fått behärska mig, all energi jag använt till att hålla emot, inte tappa förståndet och ta den tunga vasen och slå, slå, slå, slå för att bli av med mina bojar. Använda min sista styrka till att fly ut, ut i den friska rena luften, flyga över havet, lukten och smaken av de salta vågorna.

Flykten tar mig högt över de ljusblå molnen. Aldrig mer återvända. En dag då jag spydde blod åkte jag till sjukhus. Varje dag väntade jag på att Ann-Bert skulle komma, hålla om, säga förlåt.

Men vare sig hen eller någon annan kom. Jag insåg att jag var ensam. Ensam och övergiven. Det var bara en person som kunde ta beslutet. Denna person var jag.

KÄR VÄN HAR många namn. En del kallar vännen John, andra Marinella, Margerite, Long John, Tequila, Vino Blanco.

Min vän hette Ann-Bert. Vi träffas inte längre. Det blir bäst så. Men jag kommer alltid att sakna, älska och hata.

Farväl Long John, Marinella och Ann-Bert.

IRENE

Namn: George Thomson
Född: Den 12 november 1942 i Skottland

Meritförteckning

- 1942 Föds i Motherwell. Fattig uppväxt, sov 2-3 personer i samma säng
- 1946 Börjar skolan i områdets snobbigaste skola. Blir mobbad för mina trasiga kläder.
- 1958 Blir jockeylärling i Newmarket.
- 1960 Vinner mitt första lopp som jockey
- 1964 Träffar en kille på puben som erbjuder jobb i Sverige
- 1965 Får jobb på Täby Galopp. Tränar hästar och tävlar. Karriären går uppåt
- 1972 Gifter mig i Täby och sonen föds
- 1974 Får en dotter
- 1991 Köper gård. Planerar att satsa på egna hästar, men stöter på massa problem. Börjar dricka.
- 1993 Äktenskapet spricker. Separerar. Dricker ännu mer. Flyttar till egen lägenhet i Rimbo
- 1994 Blir vräkt. Flyttar in på härbärke. Alkoholiserad
- 1996 Blir uppsagd från jobbet som busschaufför på grund av mitt drickande

- 1998 Åker till Skottland. Supandet blir bara värre då sprit är så lätt att få tag på. Nervsystemet förstört av alkohol, måste gå med rullator
- 2001 Flyttar tillbaka till Sverige, jobbar på en hästgård. Super i smyg. Kroppen och hjärnan skadad av alkohol. Sporadisk kontakt med barnen
- 2004 Köper bil. Sover i bilen och på härbärgen.
- 2012 Flyttar in på referensboende i Älvsjö, träffar min nuvarande sambo på Täby Galopp. Har varit nykter i fyra år och slutade nyligen snusa.
- 2013 Säljer Situation Stockholm vid ICA Stopp i Täby.

DET ÄR INTE VEM SOM HELST SOM SÄLJER SITUATION STHLM

MED EGNA ORD

POESI

Att studera

● Ju mer jag studerar desto mer lär jag mig.
Ju mer jag lär mig desto mer glömmer jag.
Är det någon idé att studera?

PIA DINAS

KOVAN BRENN/CREATIVE COMMONS

Skogen viskar

● Sakta elden sprakar i brasan
röken svävar.
Nu i kvällens mörker skogen till
oss viskar.

PIA DINAS

Tänkvärt

● I nöden känner, trodde man,
vännen sin.
Att tänka på, att nöden inte alltid
känner
vännen sin.

PIA DINAS

Ett öppet brev

● Ett tiotal poliser med hund från narkotikaroteln kom med en husrannsakan till mina barns och deras pappas hus en torsdag.

Det är okej.

De häktade min äldsta dotter för misstanke om narkotikalangning.

Det är okej.

Hennes fyra syskon som alla var hemma blev väldigt rädda. De hade ingen aning om att deras älskade syster var heroinmissbrukare. Nu vet de.

Det är okej.

Själv långt därifrån blev jag hysteriskt ledsen, rädd och orolig.

Det är okej.

Hon blev handfångslad och fick sitta i häktet med abstinens, hon fick bara lite lugnande.

Det är okej.

När hon blev utsläppt på måndagen drog hela familjen en lättadens suck.

Det är okej.

Hon säger att hon ska göra så gott hon kan för att sluta missbruka med hjälp från familjen.

Det är okej.

Pappan som anmälde polisen till JO när det gjordes ett tillslag på hans sons skola och hans son togs till förhör på grund av misstanke om narkotikabrott.

Är inte okej.

Jag önskar det hänt min dotter när hon 15 år gammal "bara" rökte

KENNY LEK/CREATIVE COMMONS

cannabis. Jag är trött på alla som tror att cannabisanvändning i tonåren är harmlöst.

Det är inte okej.

Hade det varit jag skulle jag varit tacksam mot polisen.

Jag hoppas din son aldrig varit så rädd i hela sitt liv.

Okej?

Jag hoppas att han hädanefter får skrämshicka vid ord som cannabis, droger, narkotika och alkohol så som

jag hoppas mina barn fått.

Narkotika och berusning speciellt i tonåren är inte okej.

Okej.

Nu önskar jag bara att min dotter är stark och blir frisk, får ett långt liv och slipper fängelse.

Till min dotter.

Jag älskar dig.

Din mamma.

Det är okej.

AGNETA

Bli företagsprenumerant!

Som företagsprenumerant stödjer ni Situation Sthlm i arbetet med att ge hemlösa människor sysselsättning och arbete

Ring 08-545 953 94 eller mejla info@situationsthlm.se

När barn blir större

● Ok, vi är inte stöpta i samma form allihop, fast vi har två ben att gå på (inte alla men ändå) och det är väl tur det.

Jag gillar bilar, mc, plus lite andra grejer och tjejer.

När jag var liten ville jag ha både bil och motorcykel, och priset på "leksakerna" blir ju större ju äldre du blir. Från att ha haft en bra uppväxt, men trots det varit totalt hemlös, så har jag visat mig själv att det går att ta sig ur skiten om man spottar i nävarna och tar i utav bara helvete.

Jag hade en tjej som förebild som gick igenom skuldsanering och om hon klarade det så ska jag också fixa det. Och det gick. Nu har jag

tagit banklån och skaffat körkort och till och med haft möjlighet att gå till tandläkaren, det är dock så dyrt så jag måste söka fondmedel för att göra klart allt hos tandläkaren.

DET BLEV NÅGOT litet över så jag kunde köpa en arton år gammal bil, som jag mekat med i stället för att bara sitta på krogen. Jag har rustat upp den så nu får de flesta bara se bakkdelen av den mellan rödljus. Eftersom jag är ett "vuxet" barn så har jag naturligtvis köpt en julklapp år 2013 åt mig själv, en "pocket-bike", för jag har inte råd med mer.

Nu är pengarna slut.

Banklånet måste ju självklart

betalas tillbaka. Annars finns det risk att jag hamnar tillbaka i skuldfällan och blir hemlös. Så, min rekommendation till er alla är: lev inte över dina tillgångar.

Jag kan ju tillägga att jag är 188 cm över havet, så jag måste vara mer än skärpt när jag ska köra min "pocket-bike". Jag har inte räknat ut det än, hur många gånger jag måste vika mig för att få plats på den. Men, det ska nog lösa sig.

Sensmoral: sprit löser inga problem, men det gör inte mjölk heller. Lös problemen själv och ha lite tur och drick lite öl någon gång då och då – men överdosera aldrig.

DAGGE

POESI

Sockerbit

● Om du var min käraste sockerbit skulle jag ta fram dig i smyg. Endast ta fram dig när jag behöver för att kyssa dig i smyg. Lite i taget annars smälter du bort. Det vill inte jag, då har jag dig ej kvar.

PIA OINAS

Backspegeln

● Jag trampar ner gasen försiktigt, försiktigt, nu skall jag icke slå mitt huvud i framrutan som jag startade upp med under förra resan. Jag hade bråttom då som nu som alltid när längtan är starkare.

Mycket starkare än det förstånd jag blivit tilldelad.

Skynda långsamt hjälper ej när lukten, smaken bilden av ditt ansikte styr mig. Inga lysen på vägen fram nej i blindo jag for då jag skrek ditt namn

Längtan har inget vett

Fortkörning är dess etikett

Längtan från nuet som skaver i hjärtat driver mig framåt, framåt – bort från mina upphetsade andetag.

Han kan lindra, stilla min puls.

Jag söker hans blick. Han ser mig, nej. Jag snuddar hans kind. Han reagerar, nej. Jag vill krypa ihop med armarna runt din hals.

Hårt, hårt så du inte har en chans.

Vart du än går så hänger jag kvar.

Det är mitt sista krav.

Mitt liv är i dina händer.

Släpper du taget, jag faller, faller. Djup är min grav

Var ej rädd, torka våra tårar. Jag finns hos dig, du minns väl mig när du sakta på vägen kör.

Tuta kör tuta kör.

När du sen i backspegeln ser, jag vinkar till dig och ler

IRENE

MED EGNA ORD

POESI

Ett krossat hjärta

● Varför bry sig om ett krossat hjärta.
Vad har det för betydelse när man är förälskad.
Man nöjer sig med att han åtminstone kommer på besök.
När han har lust.
Vad har det för betydelse?
Vad har det för betydelse med ett krossat hjärta?
Mycket.

PIA DINAS

Dolly Parton

● Dolly inte Parton.
Fyrbenta Dolly det eviga barnet.
Så hjälplös så rädd så beroende av stämningar, ivrigt hoppande ivrigt smekande sin blöta nos mot min mun, min kind i håret under hakan. För dig vänder jag andra kinden till.
Din yviga snöklädda päls liten gräddnos
I do love you – I do.
För dig kavlar jag upp ärmarna.
För dig knyter jag näven.
För dig hytter jag med näven.
Jag ler mot de leende.
Jag går omvägar för dom andra.
Jag låter mig förnedras för dig.
Hon får inte vara här och hon får inte vara där

En man på balkongen kommer skrikande ut
Jag såg nog, jag såg nog hon skiter ju ut.
Såg du ej skylten där ingen hund får skita här.
Jag går in i en djup diskussion om Gud, fåglar och religion.

"Hallå och stopp" jag säger dig, var ej ohövlig mot mig,
Nu tar du hennes dynga upp det är nämligen så att jag är gårdens tupp,
Jag hör vad du säger gubbe där du bakom gardinen först stod letande, sökandes efter någon som dig ej förstod.
Är du nöjd nu gamle man nu har du lyckats finna på våran skam.

IRENE

Varmt folk

● Det är många som kommer till vårt land som uppfattar oss svenskar som inåtvända och svåra att få kontakt med. Men vad som är sanningen är hur mycket värme och kärlek vi vill ge andra, oberoende av folkslag eller etnicitet. Vi skapade något fint efter första världskriget som sedan eskalerade efter det andra. I dag räknas vi som nummer ett av givare per capita.

Vi vill att andra på denna jord skall få en möjlighet till ett liv med värde. Vi sätter värde på jämställdhet för alla och att barnen skall ges en möjlighet att växa upp, utan slag och tvångsarbete och få en egen inre styrka inför livet de har framför sig. Men det finns en värme och kärlek ni visar även mig som är hemlös. Sover ute i ur som skur även när Kung Bore gjort luften myggfri.

DÅR JAG ÖVERNATTAR är på en plats i vår gamla stadskärna där väggarna berättar om tiderna förr. Men att få den värme och förståelse från er som besöker eller tittar till mig är mer än vad jag kunnat tro. Jag tänker i första hand på en kvinna med sin femton-åriga son, som var kväll kommer på besök med varm dryck, något ätbart och kläder för att höja komforten.

Men vad som verkligen tar i mig var kväll är den kärlek och omtanke dessa två visar. Att efter att de lämnat mig kunna krypa ner i sovsäcken och låta de varma tårarna långsamt få rinna utmed kinderna. Där var tår tydligt talar om hur fin människan kan vara. Det känns tryggt att nästa morgon få vakna upp till en värld där i alla fall vi svenskar vill kunna se till varandra.

Det är inte bara detta par som visar denna värme och många gånger

SHERBY MONTOSH/CREATIVE COMMONS

känns det svårt att ta emot, även om det är behövligt.

SAMTIDIGT ÄR DET alla dessa möten man har med er köpare av tidningen. Vissa dagar är det svårt att orka

stå där med tidningen i hand, när sömnen uteblivit eller rättorna varit alltför närgångna. Men då är mötena med er något som gör att även denna dag kan passera på ett fint sätt.

LASSE B

Kärlek

● Jag älskar dig, sa en man.
Hans ögon glittrade och hans leende strålade.
Jag blev förvånad, glad, alldeles varm i hjärtat och rädd.

Jag tycker om dig, sa jag och log nog som en sol.

Kan man älska någon annan när man inte älskar sig själv?
Kanske i en annan tid hade vi älskat och värnat om varandra.

Sen tänker jag, att det finns olika sorters kärlek.
Så kanske att vi älskar varandra.
Jo, det gör vi.
Efter alkoholen naturligtvis.

AGNETA

Steffi "Monaco"

Adress: -

Tel: -

Född: 8 september 1961

Om mig

Har alltid varit drogfri!

Intressen: Allt jag får möjlighet att prova på

- 1961 Föds i Stockholm
- 1976 Börjar på internatskola i Sigtuna pga mobbning
- 1981 Tar traktörkörkort
- 1982 Börjar på lantbruksskolan Bollerup-Hammenhög i Skåne
- 1983 Får lungsjukdomen lungsarcoidosis
- 1988 Gifter mig och får mitt första lägenhetskontrakt
- 1990 Min son föds
- 1991 Skiljer mig
- 1995 Blir diagnostiserad med fibromyalgi. Har mycket ont.
- 1996 Utredningshem med min son som omhändertas. Gifter om mig med min exmake, får en uppenbarelse och blir kristen
- 1998 Får träffa min son på socialtjänstens kollo
- 1999 Förtidspension, ny skilsmässa från samma man
- 2002 Förlorar vårdnaden helt och får inte ha kontakt med min son längre
- 2009 Vräks på grund av pengaproblem. Bor på vandrarhem, vandrar hela nätterna, åker på kryssningar för att få sova.
- 2010 Får hjälp att fixa tänderna
- 2012- Säljer Situation Sthlm vid Drottningatan 27

DET ÄR INTE VEM SOM HELST SOM SÄLJER SITUATION STHLM

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

Peter Laursen (peter@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 96

better work, better life

advokatfirman Althin

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

BOTKYRKABYGGEN

SBU
Svensk Bostadsutveckling AB

skandia : **spoon**

STOCKHOLMS STADS
BOSTADSFÖRMEDLING
www.bostad.stockholm.se

SVENSKT NÄRINGSLIV
CONFEDERATION OF SWEDISH ENTERPRISES

UNIONEN

SECURITAS

Skarpnäck
Gården
H-huset

SRE
Svensk Rikstäckande Butikservice

Stockholmshem

SVERIGES BRYGGERIER

**VALLENTUNA
FOTVÅRDSKLINIK**

SEKO
Packer för Service och Kommunikation

MÖTEN & UPPLIVSELER
Skåvsjöholm

SSU

**SVENSK
BIBLIOTEKS
FÖRENING**

SYNSAM
www.syksam.com

VISION

SIEMENS

SKB

NEJND
STADSHUSET
I STOCKHOLM

Svensk Fjärrvärme

TL Bygg

Wallenstam

BETTERWALLS

SmåA

**STADSMISSIONENS
SKOLA**

SB
Svenska Bostäder

Trona
Patentrådgivning AB

WENANDERS

SHIS Bostäder

ST

Stavdal

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

TRÄHUSET

ZURICH

SIGNALISTEN

Solvalla

Stockholm konst

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS STIFT

TYRÉNS

SJU ADVOKATER

SPARTOI AB

STEEN & STRØM SVERIGE AB

TÄBY

50%!

**För att någon
ska slippa
sälja sin kropp**

SITUATION
S T H L M

SVEPET

SIDEN VILKS

REDAKTIONENS
TIPS

CAROLINEN

MARIA HAGSTRÖM

Lena Andersson

Egenmäktigt förfarande
– en roman om kärlek

ROMAN När passionen tar tag i en människa går förstånd och förnuft förlorade. Det är då man inte vill lyssna på "vännekörens" råd om att glömma och släppa taget. I stället grabbar begäret tag i en rad i ett sms eller i en mening sagd i förbifarten för att inte tappa hoppet. Kanske, möjligen, finns det en liten chans att bli älskad tillbaka.

Passionen drabbar poeten Ester. Hon älskar konstnären Hugo som behöver sin frihet. Men kärleken är inte fri, inte för Ester. Och den som känner mest är i underläge.

Augustvinnande Lena Anderssons roman är en fångslande historia om kärlek, maktförhållande, besatthet. Ibland riktigt rolig också. Jag öppnade boken och stängde den inte förrän sista meningen var läst.

ULF STOLT

SR-appen

RADIO Just för att det blir så enkelt att lyssna på radio när man kan göra det när man själv har tid är SR-appen aldeles utmärkt. För det är inte säkert att man är sugen på att höra en dokumentär om skotten i Rödeby 15.03 en söndag när det sänds eller 23.07 på lördagen när det är repris eller ens natten mot måndag 00.02 då den också går i repris.

Men på tunnelbanan på väg mellan två möten är den precis rätt.

Appen ger tillgång till en rad utmärkta dokumentärprogram – på tal om god journalistik – att lyssna på när man vill, från både P1, P2, P3 och P4. Dessutom finns program som Verkligheten, Musikmagasinet, Svenska berättelser och en hel del annat.

Ladda ner. Lyssna.

Regisserade serier på Elverket

TEATER LIV STRÖMQUIST TÄNKER PÅ DEN ROMANTISKA KÄRLEKENS KONVENTIONER OCH PREMISER

LIV STRÖMQUIST HAR positionerat sig som en av våra mest tongivande svenska serietecknare. Fyra seriealbum har det hunnit bli. Nu blir tre av dem teater under namnet *Liv Strömquist tänker på dig!* i regi av dramatikern Ada Berger.

– Pjäsen är en feministisk diskussion kring romantisk kärlek, berättar Liv Strömquist.

Tillsammans med Ada Berger har Liv Strömquist skrivit manuset, där stora delar av materialet är hämtat från albumet *Prins Charles känsla* från 2011 – i vilket Liv Strömquist undersöker den romantiska kärleken, dess inneboende konventioner och premisser.

För att inte tala om dess baksidor.

– Den röda tråden är romantisk kärlek. Merparten av pjäsen är hämtad från *Prins Charles känsla*, men det finns också material från *Einsteins fru* och några enstaka strip-par från *Ja till Liv!*. Samtidigt är det ingen entydig bild av kärlek som ges. Det är snarare en feministisk diskussion kring dess olika aspekter och strukturer.

På scenen syns bland andra skådespelaren Sanna Sundqvist, som förra året satte upp pjäsen *Jag borde få något slags pris*, också den i Dramatens regi.

– Jag tror absolut att teatern kan ge mina serier ett nytt liv. Teaterformen innehåller så mycket – röstlägen, mimik, dialekt, dans... På en teaterscen kan vad som helst hända. Visst kan man till exempel dansa i ett seriealbum, men inte till riktig musik (skratt).

DE SENASTE ÅREN har allt fler serier dramatiserats och sociologisk, feministisk och politiskt orienterad teater har blivit allt vanligare. Bland de mest uppmärksammade pjäserna märks *Scum-manifestet* på Turteatern, teatergruppen Gruppen & herrarnas uppsättning om manlighet, Mattias Anderssons pjäser och seriepjäsen *Varens nyckelord är ångvält*.

– Att det dagas för en mer politisk teater tycker jag är roligt. Att den feministiska teatern släpps fram i högre

TEATERN HAR VARIT EN PLATS DÅR IDÉN OM DET MANLIGA GENIET OCH KULTEN KRING MANLIGA REGISSÖRER FRODATS.

utsträckning den senaste tiden tror jag delvis beror på att det har varit många diskussioner kring villkoren på teatern, bland annat rörande sexuella trakasserier och marginalisering av kvinnor. Teatern har varit en plats där idén om det manliga geniet och kulten kring manliga regissörer frodats. Det finns ett behov av att fortsätta diskutera dessa frågor, säger Liv Strömquist.

ALEXANDRA SUNDQVIST

FOTNOT: *Liv Strömquist tänker på dig!* har urpremiär på Unga Dramaten/Elverket 31 januari.

Prövar lyssnarnas tålamod

Neneh Cherry

Blank Project

★★½ Trummor, bas och sång. Det är, bortsett från en del bångstyriga klaviaturer, vad som bjuds när Neneh Cherry släpper sitt första soloalbum på nästan 18 år. Nu är det inte vilken sång som helst eftersom Neneh Cherrys snart 50-åriga röst är lika stark och karaktäristisk som när "Buffalo Stance" rusade upp för listorna världen över.

1988 var stockholmaren, som döptes Marianne Karlsson, tidig med att förena hiphop och listpop och hon gjorde det så bra att kreden och integriteten finns kvar 25 år senare.

Därför är det föga förvånande att Robyn plötsligt dyker upp i "Out of the Black", plattans åttonde spår. Även om det är ett av de lättillgängligare lär det inte bli någon ny Nenehraket på listorna. Ambitionen tycks vara en helt annan och prövar lyssnarnas tålamod med minimalistiska och stundtals enerverande arrangemang. Visst finns det något beundransvärt i egensinnigheten och visst växer sig "Weightless" och "Blank Project" rätt så starka efter ett antal lyssningar, men andra spår, som avslutande "Everything", får nog klassas som avantgarde.

Det är friskt vågat men inte mer än hälften är vunnet.

DAVID BOGERIUS

MEG LURAR PÅ STAN

Musik som verklighetsflykt

NICOLE SABOUNÉ ÄR en av årets omtalade debutanter. Med hjälp av bland andra Ola Salo, Nicklas Stenemo från duon Kite och producenten Lasse Mårtén har hon letat sig fram till ett eget uttryck, som kanske bäst beskrivs som ett slags modern, glittrig men mörk postpunk.

Must Exist handlar om kamp, vilket titeln antyder. Liksom en av sina förebilder, Jenny Wilson, utforskar Nicole Sabouné inre och yttre drivkrafter.

Kamp, framåttrörelse, existensialism.

– Jag tycker att singeln "Win this Life" ringar in vad jag försöker göra med den här skivan. Den omfamnar alla andra låtar, på nåt sätt. Kampen, glädjen, viljan och nyfikenheten finns där, likaså känslan av att man kan resa sig upp igen. Detsamma gäller för låten "Conquer or Suffer", säger Nicole Sabouné, som vidare beskriver arbetet med *Must Exist* som en kamp i sig.

– Det finns ju bara en första skiva. Jag har velat att den ska bli så bra som möjligt. Samtidigt har jag redan nya idéer. I framtiden drömmer jag om att producera själv, säger hon.

Hon beskriver musik som en verklighetsflykt. Som också kan skapa nya rum i rummet.

– Det bästa jag vet är att gå runt på stan med hörlurar på mig. Det känns som att livet blir mer som en film då. Jag brukar titta på människor omkring mig och tänka: "Ni skulle bara veta vad som pågår här inne" (skratt). Musik förgyller så mycket.

ALEXANDRA SUNDQVIST

MUSIK

Viktor & The Blood

Apocalypse Right Now

★★★★ Borlängebandet Sugarplum Fairy lades ner när trummisen Kristian Gidlund dog i cancer. Två av medlemmarna, Viktor Norén och Jonas Eriksson, fortsätter nu tillsammans med Mando Diaos extrummis Samuel Giers som Viktor & The Blood.

Den riffbaserade rocken är karisk, kraftfull och kompetent och funkarsåkert bra i P3. Spåren från Sugarplum Fairy finns där men även ett musikaliskt släktskap med Stockholmsduon Johnossi.

Med ett starkare låtmateriale kan det lyfta ordentligt på nästa skiva.

DAVID BOGERIUS

Min stora sorg

Mvh Anso, M\$\$

★★★★ Min stora sorg skyr inte det storslagna. I inrot till sin första fullängdare *Mvh Anso, M\$\$* parafrastrer Min stora sorg Mariah Careys låt "Without You", med strofen: "No I can't forget this evening or your face as you were leaving". Den sätter ramarna för skivan, känslan av att den börjar med en dörr som slår igen – och fångar resan som tar vid när man blir ensam igen. Ensam med sin skit.

Bland favoriterna märks Kaah-covern "Innan du går". Det är en skiva som spänner från förakt och revanschlusta till sorg och tacksamhet. Det är Min stora sorg.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Per Störby Jutbring

Dance of the Diaper Fairy

★★★★½ Om Keith Jarrett gått vilse i Jan Johansson tvättstuga på väg hem till Antony Hegarty på maskerad hade det kunnat låta ungefär så här.

Det finns en del väldigt vackra melodier på plattan, som inledande "Sleep", cello-dova och violinlångtande "Goodnight Tuxedo Sam" samt lyriskt svävande "Spirit Away".

Flygel, ibland ett stråkrdrag från en violin, ibland en cello. Harmoniskt befinner sig musiken i en popkostym, inga tillräckligt vågade utsvävningar för att skapa en annan ljudbild. Vilket gör att plattan känns lite som en skiss. Men det kanske är meningen.

ULF STOLT

VÅREN INTECKNAD

Sex, politik och uppföljare i seriernas värld

FRÅN EN KÄRLEKSHISTORIA i noir-skrud, ängsliga hipstrar i storstan och sexskapader på Möllevången i Malmö till skarp politisk satir. Serievåren 2014 bjuder på bredd, men också på en och annan debutant.

Bland debutanterna märks Ellen Ekman och Stina Hjelm. Som gemensam nämnare har de två bland annat Malmö och

den gentrifiering som också börjat nå Sveriges "Lilla Berlin".

Men där Ellen Ekman i just sin serie *Lilla Berlin* zoomar ut och tittar på en grupp unga, hippa mäniskor – deras statusmarkörer och tankar i Malmö och Stockholm – så vänder sig Stina Hjelm

inåt för att hitta sin berättelse. Där *Lilla Berlin* är ett slags etnologisk studie i vad det är att vara svensk medelklass och storstadsbo så är *Mitt dåliga samvete* närmast en seriedagbok och en serieroman utan blygsel, som gör bekännelse-litteraturen sällskap. Inte uttalat självbiografisk, dock.

Men serievåren innehåller också en del uppföljare. Kim W Andersson följer upp sin noir-doftande *Love Hurts* med en andra bok. Mangaboken *Oblivion High* av Johanna Koljonen och Nina von Rüdinger får också den en fortsättning. Medan Joanna Helligrens *Min nattbror*, tidigare enbart utgiven på franska, kommer i svensk översättning.

Bland de mer politiska seriealbumen märks ett nytt av Pontus Lundkvist. Tillika Lotta Sjöbergs *Det kan alltid bli värre*.

Liv Strömquist hälsar att hon hoppas få klart sitt kommande seriealbum till hösten.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Peakar på sidan 200

Bengt Ohlsson
Swing

★★★ *Swing* handlar inte om dansvänlig jazz utan om ett uppgjort partnerbyte, så kallad swinging. Våra två swinger i Bengt Ohlssons huvudroller heter Åke och Hanna och framställs minst av allt som ett spännande par, om det nu var vad man hade förväntat sig. Åke är en skinn-torr träslöjdlärlare och den något färgstarkare Hanna försäljare av läkemedel. Deras plötsliga ansökan om medlemskap i swingerklubben Tyche får aldrig riktigt sin förklaring i mycket större utsträckning än att Hanna har en väninna som varit där och att Åke "inte vill vara den som alltid säger nej".

Dock är Bengt Ohlsson onekligen pricksäker när han, precis som i sina DN-krönikor, sätter fingret på tidstypiska sociala fenomen och tillkortakommanden. Lite skamset ska man komma på sig själv med att känna igen sig, särskilt om man befinner sig i yngre medelåldern. När Åke fumlur förtyvlat efter lampknappen hemma hos ett annat swingerpar är det riktigt underhållande. Där någonstans runt sidan 200 peakar *Swing* för att sedan tappa i tempo och bre ut sig i ett av några återkommande sidospår vilkas syfte aldrig riktigt ger sig till känna.

DAVID BOGERIUS

CAROLINE TIBELL

BÖCKER

Malcolm Gladwell
David och Goliat

★★★½ Med avstamp i Terebintdalen i det forna Palestina söker Malcolm Gladwell svaret på frågan varför underdogs lyckas vinna. Och priset de betalar. Han finner sin historia i de ofta vanliga missuppfattningar som råder rörande vad som är en fördel och en nackdel och hur man ska, kan och bör tolka oddsden.

Som den dyslektiska processjuristen David Boies – en av USA:s främsta – som fick slita genom utbildningarna och utvecklade ett exceptionellt lyssningsminne, blev en mästare på att tolka människors tal och beteende i vittnesbåset. Men som på frågan

om han önskade att hans egna barn fick dyslexi bara sakta skakade på huvudet med tårfyllda ögon.

Bland annat via cancerkliniker, i katolska bosättningar i Nordirland, i universitetsklassrum och från den inre kretsen i den svarta medborgarrättsrörelsens kamp i Birmingham, Alabama, staplar Malcolm Gladwell sina teser, sina fakta, sin forskning och tyder sina mönster.

Det är långt ifrån ointressant.

ULF STOLT

Lotta Sjöberg
Det kan alltid bli värre

★★★★ Lotta Sjöberg är en mästare på att skildra medelklassens vedermödor – särskilt familjens – i

sina serieböcker. *Family Living* – den ostädade sanningen var en tecknad, oförställd bok om familjelivet. Medan *Bebisbekännelser* – guide för nybörjarföräldrar är en brännande och rolig bok om det som många beskriver som den sköraste och mest stapplande tiden i vuxenlivet: den första tiden med ett nyfött barn.

Nya *Det kan alltid bli värre* handlar också om vuxna och barn men är en mer politisk bok. Lycka, livsstil, utbrändhet, välfärd, valfrihet och allt större barngrupper i skola och förskola analyseras skarpsynt.

Det är roligt, deppigt och dräpligt på samma gång.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Ett lite bredare register med svärta

Tillbaka till Bromma

★★★ Peter Magnusson är på rätt väg. Den ganska tramsiga debuten *Sommaren med Göran* följdes av den något nedtonade och bättre *En gång i Phuket*, för att nu toppas med *Tillbaka till Bromma*.

I *Tillbaka till Bromma* ser vi något mer än den ansträngt komiska sida Peter Magnusson har, den som kräver att han är rolig hela tiden. Här

kommer stråk av svärta in i bilden och hans register har fått breddas för att stundtals glida in på dramatik.

Stundtals alltså, för i grund och botten är detta en komedi om tre tidigare klasskamrater som följs av ett kamerateam för en dokumentär. De är alla snart 40 och vid brytpunkter i sina liv där nya riktningar krävs. Storyn är enkel men trivsamt rakt igenom. Här finns inga stora skratt, snarare

lättare fniss åt de ibland handsvettigt pinsamma situationerna.

Peter Magnusson spelar själv de tre huvudrollerna och den stora frågan är faktiskt varför det upplägget har valts, för det varken tillför eller drar ifrån berättelsen. Jag ser dock fram emot nästa film av Peter Magnusson. Som kan vara på kurs mot någonting riktigt bra.

HENRIK EMILSON

FILM

Hästmannen – Den sista striden

★★★★ 2006 kom Peter Gerdehags och Tell Johanssons fina dokumentär *Hästmannen*, om bonden Stig-Anders Svensson som driver sin gård som om det vore 1900-talets början. Uppföljaren handlar delvis om vad som händer efter första filmen, då *Hästmannen* blev något av en sensation långt utanför Sveriges gränser.

Men främst handlar *Den sista striden* om kampen mot myndigheterna som vill ta hans kära hästar – och liv – från honom. Hästmannens rättframma och ärliga sätt fascinerar och berör lika mycket nu.

HENRIK EMILSON

Främling vid vatten

★★★★ I slutet av förra året utsåg filmmagasinet *Cahiers du Cinéma* *Främling vid vatten* till årets bästa film. Det är lätt att förstå varför.

Det är en metodiskt uppbyggd thriller i en av, på film, de mest originella av miljöer – en strand där homosexuella män spanar, träffas och inte minst har sex. Här träffar den unge Franck främlingen Michel och blir i smyg vittne till hans destruktiva sida. Ändå kan han inte motstå åtrån och ger sig hän i en mörk spiral av sex, lögn och ja, mer sex. Det blir suggestivt, spännande och just sextigt.

HENRIK EMILSON

Only Lovers Left Alive

★★★½ Eva framlever sina nätter i Tanger, Adam sina i sitt stora hus i Detroit. De är båda vampyrer, ett strävsamt kärlekspar som hängt ihop genom århundraden. Hon får sina blodleveranser på ett nattkafé, han köper sina på ett sjukhus. En dag tar hon nattflyget till Detroit för att hälsa på honom och hennes syster – som de inte träffat på 87 år – ansluter. Och inte bara blodet riskerar att sina.

Det finns ett dovt och långsamt mörker, en smart samtidskritik, humor och romantik i den här ganska märkliga historien. Som naturligtvis bara kan sluta på ett sätt. Kanske.

ULF STOLT

MOTIVERAT SEX

Nymphomaniac.

Provokationens död

LARS VON TRIER blev en skandalernas man när han drog sitt nazistskämt under presskonferensen för filmen *Melancholia* i Cannes 2011. Han tycks ha en benägenhet att provocera, för i samma veva berättade Lars von Trier om sin kommande film *Nymphomaniac* som skulle innehålla autentiska sexscener.

Nu har filmen premiär, de verkliga sexakterna är med, där porrskådespelare agerar i stället för den mer namnkunniga ensemblen karaktärsskådespelare.

Men speciellt provocerande är det inte, om det nu var syftet.

Lars von Trier har spetsat sina filmer länge med verkligt sex, redan i *Idioterna* 1998 och senast i *Antichrist* 2009. Här handlar det alltså om ett konstnärligt grepp. Dessutom kommer *Nymphomaniac* samtidigt som vi sett verkliga sexskildringar i *Blå är den varmaste färgen* och aktuella *Främling vid vatten*. Båda filmerna prisades i Cannes 2013 och den senare utsågs även till årets film av den ansedda filmtidningen *Cahiers du Cinéma*.

Att öppet visa sex på film är inte längre en stor sak, så länge det sker i rätt kontext. *Nymphomaniac* handlar om en kvinnas sexuella historia, *Blå är den varmaste färgen* om ung kärlek och passion och *Främling vid vatten* om snabba förbindelser vid en uttalad raggingsstrand.

Scenerna är alltså en naturlig del av filmen och så långt tycker jag att det är okej. Men, det krävs något mer för att scenerna ska kännas motiverade. För precis som alla slagsmål, biljakter, ja egentligen all dialog i en film, måste sexscenerna föra handlingen framåt. Att lägga in dem som spekulativa pausbilder vore bara provocerande.

HENRIK EMILSON

Norges avgående statsminister Jens Stoltenberg var gäst hos Skavlan i oktober 2013.

Gäster med små gester

SAMTAL

VAD: TALKSHOWEN SKAVLAN, SVERIGES POPULÄRASTE TALKSHOW. SPELAS IN PÅ TORS-DAGAR MED INSPELNINGSTART UNGEFÄR KLOCKAN 16. SÄNDS DAGEN EFTER KLOCKAN

21 I SVT 1. VILL DU VARA PUBLIK, SE SVT:S HEMSIDA VILKA PROGRAM DE SÖKER PUBLIK TILL.

VAR: TV-HUSET, OXENSTIERNSGATAN 26-34. PROGRAMMET DELAR STUDIO MED BLAND ANNAT VECKANS BROTT.

VID SIDAN AV den tunga ståldörren som leder in till själva inspelningsstudio från rummet där gästerna sitter och väntar innan de hämtas in är ett inplastat körschema uppsatt. Där står bland annat att artisternas teknik och instrument anländer klockan 10.00, artisen klockan 12.45–13.00, att det är soundcheck mellan klockan 13.15 och 14.00 och att bandningen av programmet börjar cirka klockan 16.00.

Det som ändras varje vecka är artister och gäster, upplägget för inspelningen är detsamma.

DE SKA FÅ INSTRUKTIONER OM ATT SKRATTA, SUCKA, APPLÅDERA, JUBLA OCH DETTA SKA BANDAS

I loungen där gästerna väntar innan de tas in i studion står tre långa röda soffor utmed väggarna i en öppen kvadrat. Tre vita bord med salta pinnar och italienska brödpinnar i glas och en skylt med information om inlogg och lösenord till husets wifi.

Det finns kaffe och läsk och fyra fat med plockmat på ett bord intill.

Efter att bandet kört igenom sin låt några gånger görs några skarpare tagningar där ljudet för tv-tittarna ställs in och teknikerna samtalar mellan varje version om bildvinklar och ljud. När det är klart har några av programmets

gäster anlänt och tilldelats sina loger och publiken, som samlats i foajén, hämtas och släpps in i studion.

De informeras om vad som kommer att ske, hur inspelningen kommer att gå till och vad som förväntas av dem som publik.

PROGRAMMET BANDAS I kronologisk ordning, inleds med Fredrik Skavlans påannons, sedan tas första gästen in. Mellan gästerna blir det kortare avbrott, det diskuteras lite placeringar i stolarna, publiken får instruktioner inför nästa gäst, teknikerna kommunicerar.

Gästerna följer programmets bandning via tv i loungen, är det utländska gäster tolkas intervjuerna innan de hämtas in så att alla gäster kan vara med i samtalet.

Efter att kvällens musikaliska gäster spelat sin låt ombeds publiken stanna kvar ytterligare en stund. De ska få instruktioner om att skratta, sucka, applådera, jubla och detta ska bandas för att sedan användas som ljud när programmet klipps ihop.

De dryga två timmar som bandats ska klippas ner till 58 minuter.

Direkt efter programmet samlas Fredrik Skavlan, programmets redaktör Håkan Lagher och övrig redaktion i ett rum och påbörjar det arbetet.

ULF STOLT

FOTNOT: Skavlan sänds klockan 21 i SVT 1, programmet är sedan tillgängligt på SVT Play under 30 dagar.

SOM ATT SIMMA UNGEFÄR

Flyter på bra nu

NÄR CLAES CARLSTRÖM, Petter Wesslander och Ida Hedene tyckte att Stockholmsbandet You Say France and I Whistle fastnat i samma spår efter sju år föddes idén till Like Swimming.

– Det behövde bli vi tre som tog nästa steg tillsammans, säger Claes Carlström.

När första singeln, "God Knows", släpptes förra året uppmärksammades indiepoptrion internationellt. Videon till singel nummer två, "Go Buffalo", har setts över 100 000 gånger på Youtube.

Claes Carlström nämner amerikanska Local Natives som en viktig inspirationskälla.

– Deras rytmiska lekar blandade med harmoniska stämmor och ofta väldigt allvarliga texter är nåt vi själva gärna strävar mot.

Petter Wesslander fyller i: – Även Foals, Vampire Weekend och, hör och häpna, Nirvana är band vi gärna refererar till.

I mars spelar Like Swimming på South by Southwest-festivalen i Austin och ett album är på gång.

– Det blir våra första stappande försök att binda ihop kontraster. Samtidigt blir det ett album med spridda betraktelser av ett samhälle som utsätter oss människor för press, våld, stress, mobbing och utanförskap, säger Claes Carlström.

DAVID BOGERIUS

Lösning kryss #197

Se förra numrets vinnare på s. 57.

A	S	K	J	B	A	C	H
A	N	T	I	H	A		
S	M	Ä	R	T	S	A	M
Q	N						
V	S	I	M	A			
K	A	L	A	S	R	O	A
R	U	M	T	O	B	A	K
R	E	G	I	Y	S	T	E
K	A	T	A	B	B	E	R
L	U	D	D	Y	A	R	D
S	R	Ö	T	C	K	N	I
U	T	F	Ö	R	S	Ä	K
T	E	J	A	R	E	A	L
N	O	S	A	R	N	O	L
S	M	E	K	N	O	L	L
S	L	Ä	N	U	T	I	D
V	O	L	T	R	Ä	E	L

"Nya skivan är mer här och nu"

DET HAR GÅTT tre år sedan släppet av hyllade *För evigt*, en platta som hamnade på tidningen *Sonics* lista över de 100 bästa svenska skivsläppen genom tiderna och även vann i kategorin hiphop/soul på P3-galan 2012. Nu är Bredängs rutinerade hiphopduo Ison & Fille tillbaka med ett nytt album.

– Vi har alltid gjort musik på samma sätt och det har aldrig ändrats, men man har nog blivit en aning mer medveten om att det är några fler som lyssnar på oss nu än förr. Man ser det som ett mål att alltid bevisa att man förtjänar att hålla på med musik och ligga på den här nivån.

– Att vi hamnade på *Sonics* lista är en ära och nåt man drömde om när man gick till ungdomsgården för att spela in. Det gör en hungrigare och mer motiverad. Det har gjorts många bra album inom svensk musikhistoria, att vi har våra namn med där är ett kvitto på att allt arbete vi har lagt ner var värt det, säger Ison.

Han har också fått känna på hur det är att bli igenkänd på stan, framför allt efter sin jurymedverkan i X-Factor på TV4.

– Det kom plötsligt och tog tid att vänja sig vid, egentligen gör jag det nog aldrig, men jag är glad att jag fick chansen att representera svensk hiphop på ett bra sätt. Responsen var väldigt bra.

Nya skivan, den femte i ordningen, släpps 26 februari och beskrivs som

ANDREAS LINDBERGEN

mer politisk och samhällskritisk än tidigare, men Ison tonar ner det hela:

– Ibland händer det att vi touchar på ett par saker i samhället som man lägger märke till och tycker är orättvist och fel, men det är lika mycket betoning och vikt på att vara stolt över den personen man är och var man kommer ifrån. Det har nog kommit med erfarenheten och tiden. Men om man jämför med *För evigt* så är nya skivan mer här och nu. De ämnen som vi skriver om har en stark anknytning till saker som vi går igenom på en daglig basis.

Albumet följs av en omfattande vår- och sommarturné.

– Sist var vi ute tillsammans med Petter på "Ikväll är vi kungar"-turnén

och nu ser jag verkligen fram emot att åka överallt och framföra nya skivan. När man ser publikreaktionen vet man om skivan är lika bra som vi själva tycker att den är.

Första singeln från skivan, "Vår sida av stan", har fått ett bra mottagande av publiken och flera radiostationer.

– Även om man vill att skivan ska ha en röd tråd så vill man också att varje låt ska stå ut och leva på sitt eget sätt, men jag tycker att "Vår sida av stan" ger en bra försmak av hur skivans ton och stämning kommer att vara. Vi känner att vi har flera låtar av varierande slag så att plattan passar till det mesta. Det är vad jag hoppas i alla fall.

DAVID BOGERIUS

NYSKRIVEN DRAMATIK

Lejonkulan under belägring

DET SENASTE ÅRET har Marianne Lindberg de Geer varit ständigt aktuell på Stockholms teaterscener. Bland annat på Stockholms Stadsteater med föreställningen *Johnny Boy*, en sorgsen historia om kreativa kvinnor som underordnar sig konstnärsrollen – till förmån för det manliga geniet. Tillika en delvis självbiografisk historia, inspirerad av hennes förhållande med Björn Afzelius.

Marianne Lindberg de Geer.

ROGER STENBERG

På Kulturhuset Stadsteatern kan Marianne Lindberg de Geer numera också titulera sig chef för sektionen Konst & Design, sedan kulturhuset organiserat om verksamheten under 2013.

Nu kan vi också se nyskriven dramatik av Marianne Lindberg de Geer på Dramatens Lejonkula.

Pjäsen *Under belägring* utspelas på en psykiatrisk klinik – och skildrar den hierarki som råder på arbetsplatsen.

– Kvinnor anses skriva ur "hjärntat", män mera med "intellektet". Jag påstår att alla författare utgår från sina egna erfarenheter, dolda eller uppenbara. Det finns inget annat. Så för den som undrar: ja, alla mina år inom psykiatri, både som vårdtagare (4 veckor) och vårdgivare (14,5 år) har bidragit till utformandet av den här historien, säger Marianne Lindberg de Geer i ett pressmeddelande.

ALEXANDRA SUNQVIST

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

BRILJANT

– Den kungliga logen är ritad av operahusets arkitekt Axel Anderberg (1860–1937) och användes första gången i samband med invigningen av operahuset 19 september 1898. Den är 14,4 kvadratmeter stor och har 5,7 meter upp till taket. Den är placerad till höger om orkesterdiket från salongen räknat och på samma nivå som första raden.

– Att logen placerades på sidan mot Strömgatan var för den fina utsikten mot slottet från den intilliggande kungliga foajén, men också för att häst och vagn hade lättare att ta sig till den åtminstone då för tiden mindre trafikerade Strömgatan än till Arsenalsgatan.

– Inredningen består av åtta stolar som ägs av Husgerådskammaren. Fyra av dem är karmstolar av förgyllt trä med ryggstöd, armstöd och sits i röd sammet. De övriga fyra saknar karm men är även de förgyllda med ryggstöd och sits i röd sammet. Dynornas stoppning består av hästtagel och sadelgjord.

– Innanför entrédörren hänger röda sammetsdraperier liksom vid logeöppningen mot salongen. Belysningsarmaturen består av fyra glaskupor, varav tre kupor sitter symmetriskt runt den något större fjärde kupan. Golvet täcks av en röd heltäckningsmatta av ylle.

– I anslutning till logen finns, förutom två toaletter, dels ett lite större rum kallat kungliga foajén med fina målningar av prins Eugén och Georg Pauli, dels ett lite mindre rum som benämns drottningens foajé. Upp till kungliga foajén kan man komma via kungliga trappan, med ingång från Strömgatan.

– Logen städas varje dag om det behövs och används enbart i samband med kungliga besök. Brukligt är dock att kungaparet, till exempel vid riksmötets öppnande, i stället sitter mitt på första radens fönner.

BERÄTTAT FÖR **DAVID BOGERIUS**
FOTO **MARC FEMENIA**

Kungliga logen på Operan

Bästa platserna står tomma. Trots världsstjärnor på scenen. Operans press- och informationschef Torbjörn Eriksson om ett exklusivt men outnyttjat område.

DÅTID STHLM

FEBRUARI 1964

FEBRUARI MÅNAD STRÄCKER sig från en lördag till en lördag och är – för andra gången av tre detta decennium – 29 dagar lång.

Affärsbankerna meddelar sina ränteförändringar gällande insättning. För en så kallad kapitalräkning med 12 månaders uppsägning ges 5,25 procents ränta, för en kapitalsamlingsräkning 4,25 procent, för en sparkasseräkning 3,75 procent. För en checkräkning ges noll procent.

Torgny Schött från Stockholm blir medlem nummer 2000 i Moderna museets vänner. Som tack får han en originallitografi, "Den gamle kungen" av Pablo Picasso.

Signaturen "Maria" skriver på insändarsidan i Dagens Nyheter 4 februari att hennes barn, 14 och 17 år, har 3 respektive 5 kronor i veckopeng. Men de klagar aldrig. För det "finns lördagsgodis och gott kaffebröd hemma förstås. Och en tv som alltid visar något som kan intressera en tonåring".

På nyöppnade Metro på Drottninggatan 52 kostar benfri kassler 12,90 kilo, ett hekto räkor 75 öre och ett kilo Jonathan-äpplen 1,75 kronor.

Från måndag 3 februari är strömskenan på tunnelbanesträckorna Slussen–Telefonplan och Liljeholmen–Nybodahallen spänningsförande. Föräldrar uppmanas att hålla sina barn borta från spårområdet.

Tv-kvällen – det finns bara en kanal – slutar sällan senare än 22.30.

En vecka på Las Canteras på Kanarieöarna kostar 495 kronor hos resebyrå Tre Kronor på Gamla Brogatan.

Läsåret 1962–1963 fanns det 69 gravida flickor i Stockholms skolor. Vilket föranleder 140 läkare att skriva en samlad protest mot "översexualiseringen och omoralen" i samhället. Den möts dock av hård kritik, både från läkare och från elevförbund.

På biograf Saga på Kungsgatan går Bo Widerbergs *Kvarteret Korpen* för utsåld salong, sjunde veckan i rad.

OLE LUNDBERG/ATL

1964 hålls den första Guldbaggegalan. Ingmar Bergman vinner för bästa regi med filmen Tystnaden, Ingrid Thulin vinner för bästa kvinnliga skådespelarprestation i Tystnaden och Keve Hjelm för bästa manliga skådespelarprestation i Kvarteret Korpen.

Huddinge polisdistrikt blir först i landet med att förstättligas. I övriga landet sker det första januari 1965. Huddinge har valts ut som det enda polisdistriktet i landet som blir oförändrat efter reformen.

MODEHUSET LEJA PÅ Biblioteksgatan säljer en "högaktuell och rasande elegant" tvådelad mockadräkt för 196 kronor.

Som ett led i organiseringen av trafikundervisningen i skolan, med sikte på högertrafikomläggningen 1967, ska varje skola i Stockholm ha en trafikgård med rondell, vägkors, gatemarkeringar, övergångsställen och flyttbara skyltar. Enskedeskolan är först ut.

Under rubriken "Sex negerbarn avvisade" skriver DN:s New York-

korrespondent Sven Åhman om hur guvernör George Wallace trotsade skollagen och hindrade färgade

sina tjänster. Främsta anledningen är arbetstiderna. Och hur de behandlas av chefer och ledning.

140 LÄKARE SKRIVER EN SAMLAD PROTEST MOT "ÖVERSEXUALISERINGEN OCH OMORALEN" I SAMHÄLLET.

elever att skriva in sig vid universitetet i Tuscaloosa.

Eltandborsten "Top Automatic" kostar 39,50 kronor. Med batterier.

Beatles ligger etta på Svensktoppen med "I Want to Hold your Hand".

En tredjedel av Stockholms sjukhusens undersköterskor, sjukvårdsbiträden och sjuksköterskor tänker sluta

Efter en två månaders teorikurs och en lika lång praktikkurs, en månads praktik på vakt-distrikt samt fem månaders konstapelskola börjar 37 polisaspiranter sina tjänster.

En komplett hockeyutrustning för målvakt, inklusive puck, kostar 224,40 kronor.

ULF STOLT

FEB

1957

Ingmar Bergmans film *Det sjunde inseglet* har premiär och blir en världssuccé.

1968

Utbildningsminister Olof Palme marscherar tillsammans med Nordvietnams Stockholmsambassadör i ett fackeltåg mot Vietnamkriget.

1250

Den svenske kungen Erik den läpse och halte avlider. Då han saknar arvingar väljs sedermera Birger Jarls tioårige son Valdemar till ny svensk kung.

"Man är väl ingen svikare"

Hur ofta köper du Situation Sthlm?

– Med jämna mellanrum. Det är väl ungefär vartannat nummer. Och jag köper alltid på samma plats av samma säljare, man är väl ingen svikare.

Vad tycker du bäst om i tidningen?

– De egna berättelserna av de hemlösa och så reportagen om olika författare. Jag skulle gärna se ännu fler artiklar om hemlöshet och vill också gärna få tips på vad jag som enskild person kan

**UTANFÖR BEA
(ICA KVANTUM) PÅ
SVEDMYRAPLAN I
ENSKEDE, KLOCKAN
13.15
NAMN: Agneta
Jonsson
BOR: Enskedefältet
ÅLDER: 74 år**

göra för att stötta människor som är hemlösa.

Spelar det roll för dig vem som är på framsidan?

– Inte ett dugg. Det är inte ansiktet som lockar mig att köpa tidningen, det är innehållet som är viktigt för mig. Jag läser den ofta samma eftermiddag eller kväll som jag köpt den.

TEXT **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

Auktionshuset med något för alla!

Våra experter tar hand om

- Privatpersoner och företag
- Hemvärderingar och dödsbon
- Företagsflyttar och välgörenhetsauktioner
- Kontakta oss idag för gratis värdering eller besök vårt showroom vid Globen

Lauritz.com
A bid better

Lauritz.com Stockholm · Slakthusgatan 22, Globen · Tel 08-68 69 880 · stockholm@lauritz.com
Inlämning och visning mån, tis, ons, fre 11-18 · tors 11-19 · lör 10-15

Corinne Mercadier

Wicked Gravity

Gåtfulla karaktärer, frusna rörelser och dramatiska kompositioner iscensätter Mercadiers drömmar och barndomsminnen. Genom att kasta in föremål i fotografierna skapar hon nya former som upphäver gravitationen och förstärker mystiken.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet söndag–onsdag 9–21, torsdag–lördag 9–23

Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

EY
Building a better
working world

TELE2